

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

សាកលវិទ្យាល័យ វ៉ាន់ដា

VANDA UNIVERSITY

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

**ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់
មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី**

THE PROCESS OF BECOMING AN ACLEDA SECURITIES
PLC

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៥

PHNOM PENH-2025

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

សាកលវិទ្យាល័យ វ៉ាន់ដា

VANDA UNIVERSITY

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

**ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់
មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី**

THE PROCESS OF BECOMING AN ACLEDA SECURITIES
PLC

គ្រូបង្រៀន: យឿន យ៉ែង

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៥

PHNOM PENH-2025

**គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យសារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាន់ទី២២
ប្រធានបទ៖ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជា ក្រុមហ៊ុនបោះលក់
មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី**

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី១

បេក្ខបណ្ឌិត មាស សំណាង

គ្រូណែនាំ

យឿន យ៉េង

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី៣

បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ែម សុខហៀក

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី២

បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ាក រុទ្ធី

ប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃនិងជំនាញ
មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ

បណ្ឌិត សេង សំអឿន

អនុប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃ និងជំនាញ
នាយករងមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ

បេក្ខបណ្ឌិត ស្រេង ផល្លា

សាកលវិទ្យាធិការ

បណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា

សាកលវិទ្យាធិការអចិន្ត្រៃយ៍

បណ្ឌិត ហ៊ុ គុជគន្ធលីនណា

លេខកថា

ក្រោយពីបានសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាញ គណនេយ្យនៅសាកលវិទ្យាល័យ វ៉ាន់ដា អស់រយៈពេល ៤ឆ្នាំសិក្សារួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំបានទទួលនូវចំណេះដឹងជាច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងមុខវិជ្ជាគណនេយ្យជាពិសេស ក្រុមយើងខ្ញុំយល់ច្បាស់ថាជំនាញគណនេយ្យគឺជាជំនាញមានសារៈសំខាន់មួយដែរសម្រាប់ទីផ្សារបច្ចុប្បន្ន ក្នុងនោះស្ថាប័នរដ្ឋក្តី ឯកជនក្តី ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្តី សុទ្ធតែត្រូវអនុវត្តកិច្ចការធនាគារដូចគ្នា។ ដោយ ឡែកដើម្បីឱ្យការសិក្សារបស់និស្សិតកាន់តែមានគុណភាពខ្ពស់ សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា បានបញ្ចូលនូវមុខ ជំនាញសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារ គណនេយ្យនិងហិរញ្ញវត្ថុនិងធនាគារតាមកម្មវិធីសិក្សាក្នុងឆ្នាំសិក្សា ទីមួយ រហូតដល់ឆ្នាំសិក្សាទី៤។

គ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់ សុទ្ធតែមានសារៈសំខាន់ក្នុងការត្រួតត្រាសម្រួលនិស្សិតឱ្យយល់ច្បាស់ពីការអនុវត្ត ការងារធនាគារពីការចាប់ផ្តើមរៀបចំផែនការ ការអនុវត្ត ការបញ្ចប់ និងត្រួតពិនិត្យ វាយតម្លៃព្រមទាំងផ្តល់ជា អនុសាសន៍នៅក្នុងការងារធនាគារ ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងនៅក្នុងស្ថាប័នខ្លួន ក្នុងន័យឆ្លើយតបឱ្យ បានល្អប្រសើរនឹងគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលបានដាក់ចេញ។ សម្រាប់មុខវិជ្ជា គណនេយ្យ វិញគឺ ឃើញថាវាអាចជួយដល់ការរៀបចំរបាយការណ៍ជាប្រព័ន្ធការងារឲ្យមានការ ដំណើរការបានល្អនៅក្នុង ក្រុមហ៊ុនហើយនិងអាចត្រួតពិនិត្យផលិតកម្មដែលយើងបានផលិតរួច ឲ្យបានល្អិតល្អន់ផងដែរ។ ដោយក្រុម យើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថាកិច្ចការងារមួយនេះមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងស្របពេលនៃការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការ សិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្របានមកដល់ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសនូវប្រធានបទមួយស្តីពី **ដំណើរការ ក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី** យកមក ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងក្នុងគោលបំណងឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវទាំងអស់ឱ្យយល់កាន់តែស៊ីជម្រៅពីការ រៀបចំសារណានិងប្រសិទ្ធភាព។ យើងខ្ញុំក៏សូមធ្វើការអភ័យទោសទុកជាមុននូវរាល់កំហុសខុស ឆ្គងទាំង ពាក្យពេចន៍ អក្ខរាវិរុទ្ធ អត្ថន័យ និង ខ្លឹមសារហើយក្រុមយើងខ្ញុំក៏រីករាយនឹងទទួលយករាល់ការរិះគន់ ទាំង អស់សម្រាប់មកធ្វើការពិចារណានិង កែលំអសារជាថ្មីបន្ថែមទៀត ព្រោះនេះជាការស្រាវជ្រាវជាលើក ដំបូង របស់យើងខ្ញុំ។

ជាទីបញ្ចប់ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមមេត្តាខន្តី អភ័យទោស ពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ រៀបច្បង និងអ្នក អានទាំងអស់ នូវរាល់កំហុសឆ្គងដែលកើតមានដោយអចេតនា នៅក្នុងសារណានេះ ហើយក្រុមយើងខ្ញុំ រីករាយនឹងទទួលយករាល់ការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីឱ្យការរៀបចំលើកក្រោយទៀតមានភាពកាន់តែល្អ ប្រសើរ។

របៀបសម្តែង

ហ៊ឹម ម៉ាឡី
ID: B22/2090

គង ឡែង
ID: B22/1472

ដូង ត្រីលីក្ខ
ID: B22/1391

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ក្រុមយើងខ្ញុំជានិស្សិតនៃសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាន់ទី២២ ជំនាញ គណនេយ្យ
សូមសម្តែងនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ និងថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះ

ក្រុមគ្រូសារដែលបានជួយឧបត្ថម្ភ គាំទ្រ ទាំងសម្ភារៈ ថវិកា និងស្មារតី ជំរុញលើកទឹកចិត្ត ដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រដើម្បីទទួលបានចំណេះដឹងរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ក្នុងនោះក្រុមយើងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវការគោរព និងកតញ្ញាតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត ដល់អ្នកមានគុណ ដែលបានផ្តល់កំណើតដល់នាងខ្ញុំគ្រប់រូប និងសូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដល់បណ្ឌិតសាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូទាំងអស់ ដែលបានបណ្តុះបណ្តាលក្រុមយើងខ្ញុំនាពេលកន្លងមក។

ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមសម្តែងនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជ្រាលជ្រៅដល់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **ហេង វ៉ាន់ដា** នាយកនៃសាកលវិទ្យាល័យ វ៉ាន់ដា ដែលបានផ្តល់ទីកន្លែងបណ្តុះបណ្តាល ព្រមទាំងផ្តល់បទពិសោធន៍យ៉ាងច្រើនដល់យើងខ្ញុំ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោកគ្រូ **ឃឿន ឃេង** ជាគ្រូណែនាំ ដោយបានជួយជ្រោមជ្រែងបង្ហាត់បង្ហាញសព្វបែបយ៉ាង ដើម្បីជួយដល់ក្រុមយើងខ្ញុំបញ្ចប់កិច្ចការសារណានេះជាស្ថាពរ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណដល់សាស្ត្រាចារ្យ និងបុគ្គលិកនៃ សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដាទាំងអស់ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្ហាត់បង្ហាញលើកទឹកចិត្ត អនុគ្រោះដល់ក្រុមយើងខ្ញុំរហូតធ្វើឱ្យការសិក្សាបានបញ្ចប់ និងទទួលបានជោគជ័យ។

រៀនក្នុងឱកាសនេះដែរ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមប្រសិទ្ធពរជ័យជូនដល់បុគ្គលទាំងអស់ខាងលើឱ្យជួបតែពុទ្ធពរឫសប្រការ គឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អំណះអំណាង

ក្រុមយើងខ្ញុំ ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ ជំនាញ គណនេយ្យ នៃ សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា ជំនាន់២២៖ សូមធានាអះអាងថាសម្រាប់ខ្លឹមសារសារណាក្រោមប្រធានបទ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុន បោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី នេះគឺជាស្នាដៃរបស់ក្រុមខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំផ្ទាល់ ដោយគ្មានការពាក់ ព័ន្ធនឹងរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវរបស់អ្នកផ្សេងទៀត។ បន្ថែមពីនេះចំពោះទិន្នន័យ និង លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ដែលលើកយកមកធ្វើការបង្ហាញនេះផងដែរ ជាអត្ថបទស្រាវជ្រាវ ថ្មីសុទ្ធសាធ ដោយពុំធ្លាប់មាននរណាម្នាក់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការស្រាវជ្រាវពីមុននោះទេ។

ថ្ងៃ ពុធ ៨ កើត ខែ ភទ្របទ ឆ្នាំ ម្សាញ់ សប្តស័ក ព.ស ២៥៦៩

ថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០២៥

ហត្ថលេខាអំណាចក្រុម

ហ៊ឹម ម៉ាឡី

សេចក្តីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី បានបញ្ចប់ដំណើរការបរិស្ថាន កាលពីថ្ងៃសុក្រ ទី២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០២០ ។ ក្រុមហ៊ុនបានទទួលការអនុម័តពី គណៈកម្មការមូលបត្រកម្ពុជា លើលទ្ធផលនៃការធ្វើ បរិស្ថាន នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០។ បណ្ឌិត អ៊ិន ចាន់នី ប្រធាននាយកប្រតិបត្តិ ក្រុមហ៊ុន អេស៊ី លីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី មានប្រសាសន៍ថាទោះបីជាមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងជាសកល ពីការរីករាលដាល នៃវីរុសកូវីដ-១៩ យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏វិនិយោគិនប្រមាណ ២.៤៩៧ នាក់បានចូលរួមក្នុងដំណើរការបរិស្ថាន កម្ពុជា ដោយចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ និងថវិកាដើម្បីវិនិយោគនៅក្នុង ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូ រីធី ភីអិលស៊ី ។

ចាប់តាំងពីពេលដែលក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី បានឈានជើងចូលក្នុងវិស័យមូល បត្រ នៅក្នុងទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ ២០២០ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន គឺក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា នៅតែ បន្ត ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការអនុវត្តគោលការណ៍យុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេល៥ឆ្នាំ ដើម្បីក្លាយជាក្រុមហ៊ុនឈ្មួញជើងសារ មូល បត្រឈានមុខគេជាមួយនិងការប្រកួតប្រជែងក្នុងទីផ្សារ និង សម្រួលដល់ការផ្តល់សេវាកម្មដ្ឋានដូរមូល បត្រ ដល់អតិថិជននៅលើទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជាដើម្បីស្វែងរកប្រាក់ចំណូល ឱ្យកាន់តែល្អប្រសើររីកចម្រើន និងមាន និរន្តរភាពជាក្រុមហ៊ុនមូលបត្រឈានមុខគេនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម នេះ ស្តែងចេញពីការជឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះលទ្ធផលប្រតិបត្តិការ និង ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុដ៏រឹង មាំក៏ដូចជាការឈានមុខគេរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី។

តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើប្រធានបទ **ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះ លក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី** ខាងលើនេះក្រុមរបស់ខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំទទួលបាន នូវលទ្ធផលសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទខាងលើដូចជាស្ថានភាពទូទៅរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ី ឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ដែលមានប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន រចនាសម្ព័ន្ធ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ក៏ដូចជាលក្ខខណ្ឌ ដើម្បី ក្លាយជាក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ និងផលប្រយោជន៍មួយចំនួនក្នុងការចុះបញ្ជីលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនផងដែរ។

សរុបសេចក្តីមកក្រុមខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំសូមធ្វើការសន្និដ្ឋានថា ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី បាន បង្ហាញយើងនូវរបាយការណ៍ច្បាស់លាស់និងការចុះបញ្ជីលក់មូលបត្រ ព្រមទាំងការដ្ឋានដូរមូលបត្រ ដែលពិតជាមានសារៈសំខាន់ៗ ម្យ៉ាងវិញទៀតទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ក៏មានចំណុចខ្លះខាតមួយចំនួនតូចផងដែរ។ ដូច្នេះក្រុមខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំសង្ឃឹមថាក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលី ដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី និងបន្តអនុវត្តនិងពង្រឹងបន្ថែម លើចំណុចខ្លាំងរបស់ខ្លួនកាន់តែល្អប្រសើរឡើងបន្ថែម ទៀត ដើម្បីឱ្យក្រុមហ៊ុនកាន់តែទទួលបាននូវភាពរីកលូតលាស់ និង រីកចម្រើនជាលំដាប់។

មាតិកា

ទំព័រ

អារម្ភកថា	i
រចនាសម្ព័ន្ធ	ii
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	iii
អំណះអំណាង	iv
សេចក្តីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ	v
មាតិកា	vi

ជំពូកទី១

សេចក្តីផ្តើម

១.១ លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ.....	១
១.២ ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	២
១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ.....	២
១.៤ ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ.....	២
១.៤.១ ដែនកំណត់.....	២
១.៤.២ វិសាលភាព.....	៣
១.៥ វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ.....	៣
១.៦ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ	៤
១.៧ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ.....	៥

ជំពូកទី២

ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

២.១ លក្ខណៈទូទៅនៃមូលបត្រ	៦
២.១.១ និយមន័យមូលបត្រ.....	៦
២.១.២ ប្រវត្តិមូលបត្រ.....	៧
២.១.៣ ទីផ្សារមូលបត្រមូលបត្រ	៨
២.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវ និងនីតិវិធីដើម្បីក្លាយទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី	
២.២.១ និយមន័យនីតិវិធី	៩
២.២.២ ប្រវត្តិនីតិវិធី	១០
២.២.៣ ទ្រឹស្តីនៃនីតិវិធី.....	១១

២.៣ ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ

២.៣.១ និយមន័យក្រុមហ៊ុន..... ១៦
 ២.៣.២ ប្រវត្តិក្រុមហ៊ុន..... ១៦
 ២.៣.៣ ប្រភេទនៃក្រុមហ៊ុន ១៧

ជំពូកទី៣

**ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់
 ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី**

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

៣.១.១ ប្រវត្តិសង្ខេបរបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី..... ២១
 ៣.១.២ ទស្សនៈវិស័យ និង បេសកកម្ម របស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី..... ២២
 ក. ទស្សនៈវិស័យ..... ២២
 ខ. បេសកកម្ម ២២
 ៣.១.៣ រចនាសម្ព័ន្ធ របស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ២៣
 ៣.១.៤ រូបសញ្ញារបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី..... ២៣
 ៣.១.៥ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ២៤
 ៣.១.៦ លទ្ធផលសម្រេចបាន ២៥

៣.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវ និងនីតិវិធីដើម្បីក្លាយទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ របស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

៣.២.១ ផ្តល់អាជ្ញាបណ្ណដល់ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ២៧
 ៣.២.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីក្លាយជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ ២៧

៣.៣ ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ

៣.៣.១ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះក្រុមហ៊ុន ៣១
 ៣.៣.២ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះវិនិយោគគិន ៣១
 ៣.៣.៣ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះសេចក្តីដ្ឋជាតិ ៣២

ជំពូកទី៤

ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

៤.១ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំងរបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី..... ៣៣
 ៤.២ ការវិភាគលើចំណុចខ្សោយរបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី..... ៣៣

ជំពូកទី៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៤

៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍ ៣៤

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

ជំពូកទី១
សេចក្តីផ្តើម

ជំពូកទី១ សេចក្តីផ្តើម

១.១ លំនាំបញ្ជាក់នៃការស្រាវជ្រាវ

នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលក្នុងនោះរាជរដ្ឋាភិបាល កំពុងតែអនុវត្តន៍នូវ គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រជាច្រើនដើម្បីឱ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ បោះជំហាន ឈានទៅមុខជាលំដាប់។ ទន្ទឹមនឹងនោះផងដែរ ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍ និងដើម្បីធានាបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា តាមរយៈគៀគម្របមូលធនពីអ្នក ដែលមានមូលធននៅទំនេរ និង ទៅធ្វើការបែងចែកមូលធននោះ អោយទៅអ្នកមានតម្រូវការមូលធនយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។ តាមរយៈការរីក លូតលាស់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ នៅកម្ពុជានេះ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានដាក់ឱ្យមានដំណើរការទីផ្សារ មូលបត្រកម្ពុជា វត្តមាននៃទីផ្សារមូលបត្រនេះ គឺជាជម្រើសថ្មីមួយបន្ថែមទៀតសម្រាប់ការវិនិយោគលើវិស័យ ហិរញ្ញវត្ថុ ក្រៅពីការវិនិយោគជាមួយធនាគារ និងអចលនទ្រព្យ។ បន្ថែមពីនេះ ទីផ្សារមូលបត្រក៏ជាប្រភពដ៏ សំខាន់មួយ ដែលផ្តល់ជាមូលធនដល់វិនិយោគិន ក្នុងការប្រើប្រាស់ក្នុង ការវិនិយោគឬទ្រទ្រង់អាជីវកម្មរបស់ ខ្លួនក៏ដូចជា ជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រទេសផងដែរ។

ជាមួយគ្នានេះដែរ ដើម្បីផ្តល់ភាពល្អនៃដំណើរការរបស់ទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជាគណៈកម្មការមូលបត្រ កម្ពុជា (គ.ម.ក.) ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការតាក់តែងច្បាប់ ស្តីពីការប្រព្រឹត្តទៅនូវទី ផ្សារមូលបត្រ លក្ខខណ្ឌក្នុងការចូលរួម នីតិវិធីក្នុងការបោះលក់មូលបត្រការធ្វើការផ្សព្វផ្សាយនិងបញ្ចប់ការ យល់ដឹង ព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនតាមរយៈ សិក្ខាសាលា វគ្គបណ្តុះបណ្តាលក៏ដូចជាបណ្តាញសង្គម និង លើគេហទំព័ររបស់ខ្លួនផងដែរ។ ក្រោយមកទៀត ក្រុមហ៊ុនផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា (ផ.ម.ក.) ក៏ត្រូវបានបង្កើត ឡើងដែរដើម្បីធ្វើជាប្រតិបត្តិករទីផ្សារ មូលបត្រ ប្រតិបត្តិករប្រព័ន្ធជាត់ទាត់និងទូទាត់មូលបត្រ និងប្រតិបត្តិ កររក្សាទុនមូលបត្រ។ តាមរយៈ ការធ្វើសន្និសិទ្ធិ សិក្ខាសាលា បណ្តុះបណ្តាល ព្រឹត្តិការណ៍នានា កម្មវិធី ប្រកួតប្រជែងទាក់ទងនឹង មូលបត្រយើងឃើញថា វិស័យថ្មីមួយនេះទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍ច្រើនពី សាធារណជន និង ក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើន។ ម្យ៉ាងទៀតការទាក់ទាញនេះបាន ធ្វើឱ្យមានមហាជនចង់ដឹង ចង់លឺអំពី ដំណើរការនិងនីតិវិធី ក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយមូលបត្រនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅ ក្នុងទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា។

ដោយហេតុនេះហើយ បានជាក្រុមនាងខ្ញុំសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសយកប្រធានបទ “ដំណើរការក្នុងការ កម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី” មកធ្វើការ សិក្សាស្រាវជ្រាវនិងបកស្រាយដើម្បីឱ្យសាធារណជនបានយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់បន្ថែមទៀត អំពីដំណើរការ ទូទៅនៅក្នុងទីផ្សារមូលបត្រ និង សារៈសំខាន់នៃទីផ្សារ និង សម្រាប់វិនិយោគិនបានយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ អំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវ របស់ក្រុមហ៊ុនផ្សារមូលបត្រកម្ពុជាបានធ្វើការកំណត់។

១.២ ចំណោទបញ្ជីនៃការស្រាវជ្រាវ

បើគិតចាប់តាំងពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចុះបញ្ជីរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី មកទល់នឹង បច្ចុប្បន្ន ឃើញថាមានអាយុកាលប្រហែលជិត ៥ឆ្នាំមកហើយ និងមានដំណើរការនៃការបោះផ្សាយលក់មូល បត្រមាន ជាបន្តបន្ទាប់។ បើទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ដំណើរការនៃការបោះលក់មូលបត្រ មានការប្រែ ប្រួលពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំផងដែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ហើយបានជាមានការលើកយកប្រធានបទនៃកិច្ចការ ស្រាវជ្រាវទាក់ទងទៅនឹង ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់ មូលបត្ររបស់ ក្រុមហ៊ុន អេ ស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី នេះឡើង។ ដូចនេះដើម្បីឱ្យកិច្ចការស្រាវជ្រាវ ការសិក្សានេះសម្រេចទៅបានគប្បី ស្វែងយល់ឱ្យបានលម្អិតទាក់ទងទៅនឹង៖

- ១.តើមានលក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីអ្វីខ្លះដើម្បីធ្វើឱ្យក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ីកម្លាយខ្លួនទៅ ជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្របាន ?
- ២.តើក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍អ្វីខ្លះពីការក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុម ហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ ?

១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពី “ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ របស់ក្រុម ហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី” គឺផ្ដោតទៅលើ ក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ ជាពិសេសប្រតិបត្តិការនៃ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួន ដែលមានគោលបំណងជាក់លាក់ សំខាន់ៗនៃការស្រាវជ្រាវនេះ អាចសង្ខេប បានដូចខាងក្រោម៖

- ស្វែងយល់អំពី លក្ខខណ្ឌ នីតិវិធី ឯកសារតម្រូវ ដើម្បីកម្លាយខ្លួនជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ
- យល់ដឹងអំពីដំណើរក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី
- ស្វែងយល់អំពីស្ថានភាពទូទៅរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី
- ស្វែងយល់បន្ថែមអំពីផលប្រយោជន៍របស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ីដែលទទួលបាន ក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រនៅកម្ពុជា។

១.៤ ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ

ជាក់ស្ដែងណាស់នៅក្នុងវិស័យមូលបត្រនេះផងដែរអាចដំណើរការទៅបាន ត្រូវតែមានអ្នកបោះលក់ មូលបត្រ។ ជាទូទៅនៅប្រទេសកម្ពុជាអ្នកបោះលក់មូលបត្រនៅលើផ្សារហ៊ុនបានគឺ មានតែក្រុមហ៊ុនមហា ជនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតចុះបញ្ជី។ ប្រភេទក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ដែលមានបំណងចង់បោះផ្សាយលក់មូល បត្រជាសាធារណៈ ត្រូវកម្លាយជាក្រុមហ៊ុនមហាជនទទួលខុស ត្រូវមានកម្រិត (Public Limited Company) ជាមុនសិន។

១.៤.១ ដែនកំណត់

នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ ក្រុមនាងខ្ញុំបានផ្ដោតទៅលើ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាបោះ ផ្សាយលក់មូលបត្ររបស់ ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី មកបង្ហាញតែប៉ុណ្ណោះ។ ក្រុមហ៊ុន អេស៊ី លីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី ផ្តល់នូវសេវាល្អបំផុតលើវិស័យ មូលបត្រ និងជម្រើសសម្បូរបែបលើមូលបត្រជូន

ដល់សាធារណៈជន គ្រប់មជ្ឈដ្ឋានក្នុងសហគមន៍ដែលមានការិយាល័យស្ថិតនៅ អគារ ការិយាល័យកណ្តាល ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី (ជាន់ទី៥) អគារលេខ៦១ មហាវិថីព្រះមុនីវង្ស សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

១.៤.២ វិនិច្ឆ័យ

ការសិក្សាទៅលើវិស័យមូលបត្រ មានលក្ខណៈធំទូលាយនិងមានរយៈពេលច្រើនឆ្នាំបើគិតចាប់ពីពេលដំណើរការដំបូង ២០២០ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ។ ដូច្នេះហើយទើបការសិក្សាលើប្រធានបទមួយនេះ គឺផ្ដោតសំខាន់តែលើដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី ។

១.៥ វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

វិធីសាស្ត្រក្នុងសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី ក្នុងទីផ្សារមូលបត្រនៅកម្ពុជានេះគឺធ្វើតាមវិធីសាស្ត្របែបពណ៌នា ដោយរៀបរាប់ពីលក្ខខណ្ឌ នីតិវិធី ឯកសារ តម្រូវ នៃការបោះលក់មូលបត្រ។

ការប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មានសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទនេះគឺពឹងផ្អែកលើប្រភពទិន្នន័យដែលមានស្រាប់ (បន្ទាប់បន្សំ) រួមមាន៖

❖ ការប្រមូលទិន្នន័យ

- ច្បាប់ អនុក្រឹត្ត និងប្រកាសនានាដែលចេញដោយរដ្ឋាភិបាលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមូលបត្រ
- ឯកសារបោះពុម្ពជាភាសាខ្មែរដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ
- ទិន្នន័យផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងគេហទំព័រផ្លូវការរបស់ ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី
- ឯកសារទាក់ទងនឹងប្រធានបទតាមរយៈការណែនាំរបស់លោកគ្រូណែនាំ
- ឯកសារសារណាបញ្ចប់ការសិក្សារបស់សិស្សច្បងជំនាន់មុនៗ
- គេហទំព័រផ្លូវការនានា

❖ ការវិភាគទិន្នន័យ

បន្ទាប់ពីប្រមូលទិន្នន័យរួច ដំណាក់កាលបន្ទាប់នេះគឺត្រូវធ្វើការវិភាគទិន្នន័យតាមបែបគុណវិស័យឬបែបពណ៌នាដើម្បីធ្វើការបកស្រាយអោយបានច្បាស់លាស់នូវអត្ថន័យនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ។

១.៦ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទ “ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ របស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី” បានផ្តល់សារៈប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនដូចជា៖

❖ ចំពោះខ្លួនឯងផ្ទាល់

- ផ្តល់ជាពុទ្ធិនិងនីតិវិធីជាច្រើនអំពីដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ
- កាន់តែទទួលបានចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះអំពីក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីធី ភីអិលស៊ី

- ពង្រីកចំណេះដឹងក្នុងការសរសេរកិច្ចការស្រាវជ្រាវ ការវិភាគទិន្នន័យ និងព័ត៌មានបន្ថែម
- ទទួលបានបទពិសោធន៍បន្ថែមទាក់ទងនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ
- រំលឹកបន្ថែមអំពីមេរៀនដែលធ្លាប់បានសិក្សាកន្លងមក
- ចេះរៀបចំប្រមូល ឯកសារ និងទិន្នន័យនានា ដើម្បីធ្វើការចងក្រង

❖ **ចំពោះសិស្ស និស្សិត**

- សិក្សាស្វែងយល់អំពីអត្ថប្រយោជន៍ការបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីដឺ ភីអិលស៊ី
- ជាប្រភេទទុននៃចំណេះដឹងអំពីការដំណើរការក្នុងការបោះលក់
- សិក្សាពីពាក្យគន្លឹះមួយចំនួន ដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការបោះលក់ដែលមានក្នុងមេរៀន

❖ **ចំពោះមជ្ឈដ្ឋានទូទៅ**

- ផ្តល់ការយល់ដឹងអំពីឥទ្ធិពលរបស់ ទីផ្សារមូលបត្រ
- ផ្តល់ព័ត៌មានសម្រាប់វិនិយោគិនដែលមានបំណង ក្នុងការកម្លាយខ្លួនជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រនៅកម្ពុជា
- ផ្តល់ជាគំនិតមួយចំនួនដល់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីកែលម្អចំណុចខ្វះខាតក្នុងដំណើរការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់។

១.៧ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ធ្វើឡើងដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យដឹងកាន់តែច្បាស់នូវចំណុចនីមួយៗ និងការរាប់បញ្ចូលចំណុចដែលមានសេចក្តីផ្តើមនៃការស្រាវជ្រាវ គោលបំណង វិធីសាស្ត្រ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ការផ្តល់អនុសាសន៍ និងមានចំណុចជាច្រើនទៀត។ ក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវរួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំក៏បានបែងចែកជាប្រាំជំពូកដែលបានរៀបរាប់ ដូចមាននៅខាងក្រោម៖

ជំពូកទី១៖ (សេចក្តីផ្តើម) បរិយាយសង្ខេបពីលំនាំបញ្ហា គោលបំណងមូលហេតុនៃការស្រាវជ្រាវ ចំណោទបញ្ហា ហេតុផលមួយចំនួនដែលបង្កើតឱ្យមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ជំពូកទី២៖ (រំលឹកទ្រឹស្តី) បង្ហាញពីនិយមន័យ ប្រវត្តិទូទៅដែលពាក់ព័ន្ធ និងទ្រឹស្តីរបស់អ្នកប្រាជ្ញដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ជំពូកទី៣៖ (លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ) បង្ហាញពីស្ថានភាពទូទៅ សារៈសំខាន់ របស់គណនេយ្យករនៅក្នុងគោលនយោបាយ ទស្សនវិស័យ និងបេសកកម្មគោលដៅរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីយូរីដឺ ភីអិលស៊ី។

ជំពូកទី៤៖ (ការវិភាគពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ) វិភាគនិងធ្វើការស្វែងយល់ពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរបស់ប្រធានបទដែលពាក់ព័ន្ធ។

ជំពូកទី៥៖ (សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍) សន្និដ្ឋានទៅលើចំណុចទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទ និងការផ្តល់អនុសាសន៍ទៅលើចំណុចដែលមានកង្វះខាតដើម្បីធ្វើការកែលម្អ។

ជំពូកទី២
រំលឹកប្រទេស

ជំពូកទី២

ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ

២.១ លក្ខណៈទូទៅនៃមូលបត្រ

២.១.១ និយមន័យមូលបត្រ

-មូលបត្រ គឺជាកិច្ចសន្យាហិរញ្ញវត្ថុដែលអាចជួញដូរបាន ដែលកិច្ចសន្យានេះ បញ្ជាក់ពីភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ឬ ម្ចាស់បំណុលលើក្រុមហ៊ុនមួយហើយយើងក៏អាចធ្វើការជួញដូរមូលបត្រនេះបានដែរ។ មូលបត្រមាន៣ប្រភេទគឺភាគហ៊ុន សញ្ញាប័ណ្ណ និង ឧបករណ៍និស្សន្ទ^១។

-មូលបត្រ(ច្បាប់) គឺជាភាគហ៊ុននៃប្រភេទភាគហ៊ុនណាមួយរបស់ក្រុមហ៊ុន ឬជាភាគព្វកិច្ចបំណុលហើយក៏រួមបញ្ចូលផងដែរនូវវិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់ អំពីមូលបត្រ ^២។

-មូលបត្រ (Securities) គឺជាឧបករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុដែលអាចជួញដូរបាន^៣។

-មូលបត្រភាគហ៊ុន (មូលបត្រកម្មសិទ្ធិ) គឺជាភាគហ៊ុននៅក្នុងកម្មសិទ្ធិរបស់ក្រុមហ៊ុន ហើយវិនិយោគិនដែលជាម្ចាស់ហ៊ុនត្រូវបានគេហៅថាម្ចាស់ភាគហ៊ុន។ មូលបត្រភាគហ៊ុនអាចឡើង និងធ្លាក់ចុះនៅក្នុងតម្លៃមួយអាស្រ័យទៅតាមតម្លៃលើទីផ្សារ និងអាចបង្កើតប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ម្ចាស់ភាគហ៊ុនជាភាគលាភ (ទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់)^៤។

-មូលបត្រ គឺជាទ្រព្យសកម្មហិរញ្ញវត្ថុដែលអាចធ្វើការជួញដូរបាន ដូចជាភាគហ៊ុន និងសញ្ញាប័ណ្ណ^៥។

២.១.២ ប្រវត្តិមូលបត្រ

និយ័តកមូលបត្រនៅ Wisconsin បានអនុម័តច្បាប់មេឃខៀវជាលើកដំបូងរបស់ខ្លួននៅឆ្នាំ ១៩១៣ នៅពេលដែលទីភ្នាក់ងារនិយតកម្មមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងជាផ្នែកមួយនៃគណៈកម្មការផ្លូវដែក។ នៅឆ្នាំ ១៩១៣ នីតិបញ្ញត្តិ Wisconsin បានបង្កើតការិយាល័យដាច់ដោយឡែកមួយ គឺការិយាល័យគណៈកម្មការមូលបត្រ។ នៅថ្ងៃទី ០១ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧០ រដ្ឋ Wisconsin បានអនុម័តកំណែផ្ទាល់ខ្លួននៃច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រឯក សណ្ឋាន។ ការផ្តោតសំខាន់នៃច្បាប់នោះគឺ Wis.St. ស. ៥៥១.២១ ដែលចែងថា "វាខុសច្បាប់សម្រាប់បុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងការផ្តល់ជូន ឬលក់សន្តិសុខណាមួយនៅក្នុងរដ្ឋនេះ លុះត្រាតែវាត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅក្រោមជំពូកនេះ ឬសុវត្ថិភាព ឬប្រតិបត្តិការត្រូវបានលើកលែង។" ដូច្នេះ ការផ្តល់ជូន ឬការលក់មូលបត្រណាមួយនៅក្នុង Wisconsin ត្រូវបានគ្រប់គ្រងតាមរយៈបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រ Wisconsin Uniform Securities, Ch ។ ៥៥១ នៃលក្ខន្តិកៈ Wisconsin និងក្រោមជំពូក DFI-Sec នៃក្រមរដ្ឋបាល Wisconsin ច្បាប់នោះបានបន្តវិវឌ្ឍតាមរយៈការផ្លាស់ប្តូរនីតិបញ្ញត្តិ និងតាមរយៈអំណាចបង្កើតច្បាប់របស់

¹ LinkedIn. Sok Sotheara. (2014, August 14). តើអ្វីទៅជាមូលបត្រ(Securities)? Retrieved February, 10 2025 from <https://www.linkedin.com/pulse/មូលបត្រsecurities-sok-sotheara>
² វិគីនានុក្រម. (2013). និយមន័យមូលបត្រ. Retrieved February, 10 2025 from <https://km.m.wiktionary.org/wiki/មូលបត្រ>
³ Facebooks Page. Khem Sarith. (2019, May 26). និយមន័យមូលបត្រ. Retrieved February, 10 2025 from https://www.facebook.com/100057561395690/posts/2273608439398828/?rdid=2ErJFWv9gDj2KW5e&_rdc=1&_rdr
⁴ អង្គាទិន្នន័យអភិវឌ្ឍ. (2021, March 13). ដូចម្តេចដែរហៅថាផ្សារមូលបត្រ?. Retrieved February, 10 2025 from <https://opendevelopmentcambodia.net/km/topics/securities-exchange-stock-market/>
⁵ IG. "និយមន័យមូលបត្រ". Retrieved February, 10 2025 from <https://www.ig.com/uk/glossary-trading-terms/securities-definition>

ស្នងការមូលបត្រ។ នៅក្រោមច្បាប់នោះ Wisconsin គឺជាអង្គការក្នុងចំណោមរដ្ឋ "គុណសម្បត្តិ" ដែលតម្រូវឱ្យការផ្តល់ជូនមូលបត្រមានភាពយុត្តិធម៌ និងសមធម៌ បន្ថែមពីលើការផ្តល់ការបង្ហាញពេញលេញ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយនៅថ្ងៃទី 7 ខែមិថុនាឆ្នាំ 1996 ច្បាប់ Wisconsin ត្រូវបានកែប្រែដើម្បីលុបបំបាត់ភាសា "អយុត្តិធម៌ និងអយុត្តិធម៌" ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ការិយាល័យស្នងការមូលបត្របានក្លាយជាផ្នែកនៃមូលបត្រនៅក្នុងនាយកដ្ឋានស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ (DFI) ដែលទើបបង្កើតថ្មី។ ការផ្តោតអារម្មណ៍នៃដំណើរការចុះឈ្មោះសម្រាប់ការផ្តល់មូលបត្រនៅក្នុង Wisconsin ដោយផ្អែកនេះបានក្លាយជា "ការបង្ហាញពេញលេញ" ដូចដែលវាគឺនៅកម្រិតសហព័ន្ធ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើការចុះឈ្មោះត្រូវបានដាក់ជូន SEC និងផ្នែក ហើយទទួលបានការពិនិត្យពេញលេញដោយ SEC នោះមិនមានការត្រួតពិនិត្យបន្ថែមណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្នែកនោះទេ។ នោះលុបបំបាត់ការបិទផ្លូវសហព័ន្ធរដ្ឋដែលត្រួតស៊ីត្តាក្នុងការបង្កើតមូលធន។ ការផ្តល់ជូនជាច្រើនដែលឥឡូវនេះដាក់ជូន និងពិនិត្យដោយផ្នែកនេះ មិនត្រូវបានដាក់ជូន SEC ទេ។ ការផ្តល់ជូនទាំងនោះរួមបញ្ចូល ប៉ុន្តែមិនកំណត់ចំពោះការផ្តល់ជូនដោយអង្គការមិនស្វែងរកប្រាក់ចំណេញ និងការផ្តល់ជូនក្នុងកម្រិតអន្តរកាល។

នៅថ្ងៃទី 1 ខែមករា ឆ្នាំ 2009 ឆ្នាំ 2007 ច្បាប់ Wisconsin 1968 បានចូលជាធរមាន និងបានជំនួសច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រឯកសណ្ឋាន Wisconsin ដែលបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ 1970 ជាមួយនឹងច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រឯកសណ្ឋានឆ្នាំ 2002 ដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងទំនើបកម្ម។ ច្បាប់នេះបានអនុម័តសហរដ្ឋអាមេរិកដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពឆ្នាំ 2002 ជាមួយនឹងការកែប្រែមួយចំនួនដែលត្រូវបានណែនាំដោយក្រុមសិក្សាច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រឯកតានៃរដ្ឋ Wisconsin (ដែលរួមបញ្ចូលសមាជិកមួយចំនួននៃផ្នែកមូលបត្រ នៃនាយកដ្ឋានគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ Wisconsin) បន្ទាប់ពីដំណើរការ ត្រួតពិនិត្យរយៈពេលបីឆ្នាំយ៉ាងទូលំទូលាយ។ ការកែប្រែជាចម្បងរួមមានការបន្ថែមទៅសហរដ្ឋអាមេរិកឆ្នាំ 2002 បទប្បញ្ញត្តិជាច្រើនពីច្បាប់មូលបត្រ Wisconsin ដែលមានស្រាប់ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ ហើយដែលក្រុមសិក្សាបានរដ្ឋបានកំណត់ថាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការរក្សាទុកនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រ Wisconsin ដែលបានកែប្រែ។ ការព្រួយបារម្ភអំពីបទប្បញ្ញត្តិជាមួយនឹងការបង្ហាញពេញលេញត្រូវបានដោះស្រាយមួយផ្នែកដោយតម្រូវការចុះឈ្មោះ និងបទប្បញ្ញត្តិលើកលែងដែលមាននៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីមូលបត្រ Wisconsin។ ដើម្បីធ្វើការផ្តល់ជូនជាញឹកញាប់តម្រូវឱ្យដាក់ពាក្យសុំឬជូនដំណឹងទៅផ្នែក។ លក្ខខណ្ឌនៃការដាក់ឯកសារអាស្រ័យលើការចុះឈ្មោះឬការផ្តល់ការលើកលែងដែលពឹងផ្អែកលើ។ ក្នុងករណីខ្លះ តម្រូវការដាក់ឯកសារអាចមានតិចតួចបំផុត។ ក្នុងករណីផ្សេងទៀត វានឹងចាំបាច់ក្នុងការដាក់ឯកសារបង្ហាញព័ត៌មាន ដែលជាទូទៅហៅថា "សៀវភៅណែនាំ" ឬ "ការផ្តល់ជូនសារព័ត៌មាន" និងវត្តតាំងផ្សេងៗ។ ដោយមិនគិតពីតម្រូវការដាក់ឯកសាររបស់អ្នកចេញ (ទោះបីជាមិនមានក៏ដោយ) បទប្បញ្ញត្តិ "ប្រឆាំងនឹងការក្លែងបន្លំ" នៃច្បាប់ Wisconsin គឺអាចអនុវត្តបានចំពោះរាល់ប្រតិបត្តិការមូលបត្រនៅក្នុងរដ្ឋនេះ ហើយច្បាប់នោះតម្រូវឱ្យប្រើប្រាស់អង្គហេតុទាំងអស់ទាក់ទងនឹងអ្នកចេញប័ណ្ណ និងការផ្តល់ជូនត្រូវបង្ហាញដល់អ្នកវិនិយោគនាពេលអនាគត។ ផ្នែកក៏បានសហការជាមួយរដ្ឋផ្សេងទៀតក្នុងការបន្តបន្ទាប់បន្តបទប្បញ្ញត្តិលើអាជីវកម្ម ខ្នាតតូចដោយការចូលរួមក្នុងកម្មវិធីត្រួតពិនិត្យសមធម៌សម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិ ដែលជាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងមួយផ្នែកនៃសមាគមអ្នកគ្រប់គ្រង

មូលបត្រអាមេរិកខាងជើង (NASAA) ដើម្បីសម្រួលការត្រួតពិនិត្យលើមូលបត្រភាគហ៊ុនដែលបានចុះបញ្ជី ដោយ SEC ដែលមិនមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាមូលបត្រគ្របដណ្តប់⁶។

២.១.៣ ទីផ្សារមូលបត្រ

ទីផ្សារមូលបត្រត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជាកន្លែងសម្រាប់ធ្វើការជួញដូរលក់មូលបត្រ និងឧបករណ៍ ហិរញ្ញវត្ថុដទៃទៀត។ យោងតាមនិយមន័យច្បាប់ស្តីពីការបោះផ្សាយនិងការជួញដូរមូលបត្រមហាជន"ទីផ្សារ មូលបត្រ សំដៅដល់ទីផ្សារ ឬទីកន្លែងជួញដូរមូលបត្រ ឬប្រព័ន្ធដែល ដែលផ្តល់មធ្យោបាយនៃការធ្វើសំណើ លក់ ផ្ទេរ ឬស្វ័យការទិញ លក់មូលបត្រ ឧបករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលតែងតែត្រូវបានជួញដូរលើទីផ្សារនេះ រួមមាន មូលបត្រកម្មសិទ្ធិ មូលបត្រកម្មបំណុល ព្រមទាំងឧបករណ៍និស្សន្ទជាដើម" ហើយវាក៏ជាទីផ្សារអន្តការី ផង ដែរ។

២.១.៤ ប្រភេទមូលបត្រ

ប្រភេទនៃមូលបត្រមូលបត្រអាចត្រូវបានបែងចែកយ៉ាងទូលំទូលាយជាពីរប្រភេទផ្សេងគ្នាគឺភាគហ៊ុន និងបំណុល។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មូលបត្រកូនកាត់មួយចំនួនរួមបញ្ចូលគ្នានូវលក្ខណៈនៃភាគហ៊ុន និង បំណុល។

១. មូលបត្រកម្មសិទ្ធិ

សន្តិសុខសមធម៌តំណាងឱ្យការប្រាក់កម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ ដោយម្ចាស់ភាគហ៊ុននៅក្នុងអង្គភាពមួយ (ក្រុមហ៊ុន ភាពជាដៃគូ ឬទំនុកចិត្ត) ដែលដឹងក្នុងទម្រង់ជាភាគហ៊ុននៃមូលធនបំត្រ ដែលរួមមានភាគហ៊ុន នៃភាគហ៊ុនទូទៅ និងភាគហ៊ុនដែលពេញចិត្ត។ ជាធម្មតាអ្នកកាន់កាប់មូលបត្រមូលបត្រមិនមានសិទ្ធិទទួល បានការទូទាត់ទៀងទាត់ទេ ទោះបីជាមូលបត្រមូលបត្រជាញឹកញាប់ទូទាត់ភាគលាភក៏ដោយ ប៉ុន្តែពួកគេ អាចទទួលបានប្រាក់ចំណេញពីការកើនឡើងដើមទុននៅពេលពួកគេលក់មូលបត្រ (សន្មតថាតម្លៃបានកើន ឡើង)។ មូលបត្រមូលបត្រផ្តល់សិទ្ធិឱ្យអ្នកកាន់ការគ្រប់គ្រងមួយចំនួនរបស់ក្រុមហ៊ុនលើមូលដ្ឋានសមាមាត្រ គាំទ្រ តាមរយៈសិទ្ធិបោះឆ្នោត។ ក្នុងករណីក្ស័យធន ពួកគេចែករំលែកតែការប្រាក់ដែលនៅសល់ បន្ទាប់ពី កាតព្វកិច្ចទាំងអស់ត្រូវបានបង់ទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល។ ពេលខ្លះពួកគេត្រូវបានផ្តល់ជូនជាការទូទាត់តាមប្រភេទ។

២. មូលបត្របំណុល

សន្តិសុខបំណុលតំណាងឱ្យប្រាក់ដែលបានខ្ចីដែលត្រូវសងវិញ ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ ទំហំនៃប្រាក់កម្ចី អត្រាការប្រាក់ និងកាលកំណត់ ឬកាលបរិច្ឆេទបន្ត។ មូលបត្របំណុល ដែលរួមមានមូលប ត្របំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល និងសាជីវកម្ម វិញ្ញាបនបត្រនៃការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ (ស៊ីឌី) និងមូលបត្រដែលមាន វត្ថុបញ្ចាំ (ដូចជា CDOs និង CMOs) ជាទូទៅផ្តល់សិទ្ធិឱ្យម្ចាស់របស់ពួកគេក្នុងការបង់ប្រាក់ទៀងទាត់នៃការ ប្រាក់ និងការសងប្រាក់ដើម (ដោយមិនគិតពីការអនុវត្តរបស់អ្នកចេញ) រួមជាមួយនឹងសិទ្ធិក្នុងកិច្ចសន្យា ដែលមានចែងផ្សេងទៀត (ដែលមិនរាប់បញ្ចូលសិទ្ធិក្នុងកិច្ចសន្យា)។ ពួកវាត្រូវបានចេញ ជាធម្មតាសម្រាប់ រយៈពេលកំណត់មួយ នៅចុងបញ្ចប់នៃការដែលពួកគេអាចលោះបានដោយអ្នកចេញ។ មូលបត្របំណុល អាចត្រូវបានធានា (គាំទ្រដោយវត្ថុបញ្ចាំ) ឬមិនមានការធានាហើយប្រសិនបើមានការធានាអាចត្រូវបានផ្តល់

⁶ Department of Financial Institutions. ដូចម្តេចដែលហៅថាមូលបត្រអាមេរិកខាងជើង. Retrieved February, 10 2025 from <https://dfi.wi.gov/Pages/Securities/Filings/SecuritiesRegulationHistory.aspx>

អាទិភាពតាមកិច្ចសន្យាលើបំណុលបន្ទាប់បន្សំ ដែលមិនមានការធានាផ្សេងទៀតនៅក្នុងករណីនៃការក្ស័យធន។

៣. មូលបត្រកូនកាត់

មូលបត្រកូនកាត់ ដូចដែលឈ្មោះបានបង្ហាញរួមបញ្ចូលគ្នានូវលក្ខណៈមួយចំនួននៃមូលបត្របំណុល និងមូលបត្រ។ ឧទាហរណ៍នៃមូលបត្រកូនកាត់រួមមាន ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ (ជម្រើសដែលចេញដោយក្រុមហ៊ុនផ្ទាល់ដែលផ្តល់ឱ្យម្ចាស់ហ៊ុននូវសិទ្ធិក្នុងការទិញភាគហ៊ុនក្នុងរយៈពេលជាក់លាក់មួយ និងក្នុងតម្លៃជាក់លាក់មួយ) សញ្ញាប័ណ្ណដែលអាចបំប្លែងបាន (សញ្ញាប័ណ្ណដែលអាចបំប្លែងទៅជាភាគហ៊ុននៃភាគហ៊ុនទូទៅនៅក្នុងក្រុមហ៊ុនដែលចេញ) និងភាគហ៊ុនអាទិភាព (ភាគហ៊ុនរបស់ក្រុមហ៊ុនដែលការទូទាត់ការប្រាក់ ភាគលាភនៃភាគហ៊ុនមុនៗ) ឬ ភាគហ៊ុនផ្សេងទៀតនៃភាគហ៊ុនមុនគេ។

៤. មូលបត្រដើរវិវ

និស្សន្ទវត្ថុ គឺជាប្រភេទនៃកិច្ចសន្យាហិរញ្ញវត្ថុដែល តម្លៃត្រូវបានកំណត់ដោយតម្លៃនៃទ្រព្យសកម្មមូលដ្ឋានមួយចំនួនដូចជា ភាគហ៊ុន សញ្ញាប័ណ្ណ ឬទំនិញ។ ក្នុងចំណោមនិស្សន្ទវត្ថុដែលបានជួញដូរជាទូទៅបំផុតគឺជម្រើសការហៅទូរសព្ទ ដែលទទួលបានតម្លៃ ប្រសិនបើទ្រព្យសកម្មមូលដ្ឋានពេញចិត្ត ហើយជាក់ជម្រើស ដែលនឹងទទួលបានតម្លៃនៅពេល ដែលទ្រព្យសកម្មមូលដ្ឋានបាត់បង់តម្លៃ។ មូលបត្រដែលគាំទ្រដោយទ្រព្យសកម្មសន្តិសុខដែលគាំទ្រ ដោយទ្រព្យសកម្មតំណាងឱ្យផ្នែកមួយនៃកញ្ចប់នៃទ្រព្យសកម្មស្រដៀងគ្នា ដូចជាប្រាក់កម្ចី ការជួល បំណុលកាតតណទាន កម្ចីទិញផ្ទះ ឬអ្វីផ្សេងទៀតដែលបង្កើតប្រាក់ចំណូល យូរ ៗ ទៅលំហូរសាច់ប្រាក់ពីទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំនិងចែកចាយក្នុងចំណោមអ្នកវិនិយោគផ្សេងៗគ្នា⁷។

២.២ លក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីដើម្បីក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ

២.២.១ និយមន័យនីតិ

នីតិ មានន័យថា ច្បាប់ ឧបាយគ្រឿងណែនាំ បែបផែន ទំនៀមទំលាប់ ប្រពៃណី។

នីតិ ជាគ្រឿងណែនាំ បែបផែន ជាទំនៀម ប្រពៃណី ឬជាបណ្តុំនៃវិធានគតិយុត្តដែលមានចំណងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច មានអានុភាពចាប់បង្ខំលក្ខណៈទូទៅមិនចំពោះនិងមានគោលដៅរៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ ក្រុមជាលំដាប់ក្បួនបែបពួកបែក ឬជាការប្រមូលផ្តុំចងក្រងនូវរាល់លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងវិស័យតែមួយ ឬគ្រួសារតែមួយ។ ច្បាប់ គឺជាបទបញ្ញតិកំណត់ដោយរដ្ឋ ដែលមានភាពទៀងទាត់ត្រឹមត្រូវសំរាប់អោយពលរដ្ឋក្នុងសង្គមនីមួយៗត្រូវតែគោរពតាម។ ច្បាប់នៃសង្គមនីមួយៗអាចមានភាពផ្សេងៗគ្នាទៅតាមភាពជាក់ស្តែងរបស់សង្គមនោះ។ រូបវន្តបុគ្គលគឺសំដៅទៅលើបុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់ដែលអាចក្លាយជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច។ ហើយប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច

⁷ Will Kenton. (2025, May 09). និយមន័យនីតិ. Retrieved February, 11 2025 from <https://www.investopedia.com/terms/s/security.asp#toc-types-of-securities>

⁸ KHSearch. Lawyers. (2019, October 02). និយមន័យនីតិ. Retrieved February, 11 2025 from <https://www.khsearch.com/qna/25599>

កើតឡើងនៅពេលដែលបុគ្គលនោះចាប់កំណើតនិង រលត់ទៅវិញនៅពេលដែលបុគ្គលនោះបានស្លាប់។ នីតិបុគ្គល គឺជាក្រុមមនុស្ស ឬមូលនិធិដែលមានបុគ្គលភាពគតិយុត្តហើយជាម្ចាស់នៃសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច។

ច្បាប់ គឺជាបទបញ្ញត្តិដែលកំណត់ដោយរដ្ឋដែលមានភាពទៀងទាត់ ត្រឹមត្រូវនិងយុត្តិធម៌សម្រាប់ឱ្យពលរដ្ឋក្នុងសង្គមនីមួយៗត្រូវតែគោរពតាមនិង ជាបណ្តាលវិធានគតិយុត្ត សម្រាប់គ្រប់គ្រង ប្រទេស¹⁰។

ច្បាប់ គឺជាសេចក្តីបញ្ញត្តិសម្រាប់ឱ្យអ្នកនៅក្នុងប្រទេសប្រតិបត្តិតាមឬជានិយម ក្រឹត្យក្រម ក្បួនប្រដៅ មនុស្សឱ្យប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ¹¹។

២.២.២ ប្រវត្តិនិតិ

ប្រវត្តិច្បាប់ ឬប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់ គឺជាការសិក្សាអំពីរបៀបដែលច្បាប់បានវិវត្តន៍ និងមូលហេតុដែលវាបានផ្លាស់ប្តូរ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រច្បាប់មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធនឹងការអភិវឌ្ឍន៍នៃអរិយធម៌ ហើយដំណើរការក្នុងបរិបទកាន់តែទូលំទូលាយនៃប្រវត្តិសាស្ត្រសង្គម។ អ្នកច្បាប់ និងប្រវត្តិវិទូមួយចំនួននៃដំណើរការច្បាប់បានមើលឃើញថា ប្រវត្តិច្បាប់ជាការកត់ត្រាការវិវត្តនៃច្បាប់ និងការពន្យល់បច្ចេកទេសអំពីរបៀបដែលច្បាប់ទាំងនេះបានវិវត្តន៍ជាមួយនឹងទិដ្ឋភាពនៃការយល់ដឹង កាន់តែប្រសើរឡើងអំពីប្រភពដើមនៃគំនិតច្បាប់ផ្សេងៗ។ អ្នកខ្លះចាត់ទុកប្រវត្តិច្បាប់ជាសាខានៃប្រវត្តិបញ្ញត្តិ។ ប្រវត្តិវិទូសតវត្សទី 20 បានមើលប្រវត្តិសាស្ត្រច្បាប់ក្នុងលក្ខណៈបរិបទកាន់តែច្រើន - កាន់តែស្របតាមការគិតរបស់អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រសង្គម។ ពួកគេបានមើលស្ថាប័នច្បាប់ជាប្រព័ន្ធសុក្រស្មាញនៃច្បាប់ អ្នកលេង និងនិមិត្តសញ្ញា ហើយបានឃើញធាតុទាំងនេះមានអន្តរកម្មជាមួយសង្គមដើម្បីផ្លាស់ប្តូរ សម្របខ្លួន ទប់ទល់ ឬលើកកម្ពស់ទិដ្ឋភាពខ្លះនៃសង្គមស៊ីវិល។ ប្រវត្តិវិទូផ្នែកច្បាប់បែបនេះមានទំនោរក្នុងការវិភាគប្រវត្តិករណីពីប៉ារ៉ាម៉ែត្រនៃការស៊ើបអង្កេតសង្គមវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយប្រើវិធីសាស្ត្រស្ថិតិ ការវិភាគភាពខុសគ្នានៃថ្នាក់ក្នុងចំណោមវិវាទ អ្នកដាក់ពួក និងអ្នកលេងផ្សេងទៀត នៅក្នុងដំណើរការផ្លូវច្បាប់ផ្សេងៗ។ តាមរយៈការវិភាគលទ្ធផលករណីថ្ងៃប្រតិបត្តិការនិងចំនួននៃករណីដែលបានដោះស្រាយ ពួកគេបានចាប់ផ្តើមការវិភាគអំពីស្ថាប័នច្បាប់ ការអនុវត្តនីតិវិធីនិងសង្ខេបដែលផ្តល់រូបភាពសុក្រស្មាញនៃច្បាប់ និងសង្គមជាងការសិក្សាផ្នែកនីតិសាស្ត្រច្បាប់សំណុំរឿង និងក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាចសម្រេចបាន¹²។

ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់ គឺជានិយមវិទ្យាសាស្ត្រដែលសិក្សាពីការអភិវឌ្ឍន៍ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់។ វាជាប្រធានបទដ៏សំខាន់បំផុតសម្រាប់ការយល់ដឹងអំពីវប្បធម៌ច្បាប់ផ្សេងៗគ្នា ការលេចឡើងនៃវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ទំនើប និងហេតុអ្វីបានជាច្បាប់មើលទៅដូចសព្វថ្ងៃនេះ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់គឺជាប្រធានបទដែល - ដោយការដាក់ច្បាប់នៅក្នុងបរិបទទូលំទូលាយ (កាលប្បវត្តិ, អន្តរជាតិ, ទស្សនវិជ្ជានិងនយោបាយ) - ផ្តល់នូវចំណេះដឹងនិងការយល់ដឹងអំពីការអភិវឌ្ឍនិងអត្ថិភាពនៃច្បាប់បច្ចុប្បន្ន។ ទោះបីជាពេលខ្លះសម្ភារៈប្រភពអាចត្រូវបានចែករំលែកជាមួយវិញ្ញាសាសិក្សាផ្សេងទៀត - ប្រវត្តិវិទូ ទស្សនវិទូ និងទស្សនវិទូ ដើម្បីដាក់ឈ្មោះមួយចំនួនកម្លាំងជំរុញនៅពីក្រោយការ

⁹ Law and social phally. (2019, Ocotber 19). *និយមន័យនីតិ*. Retrieved February, 11 2025 from https://www.facebook.com/permalink.php/?story_fbid=1563902050413910&id=1482208281916621&locale=km_KH
¹⁰ វិគីភីឌា. *និយមន័យច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from <https://km.wikipedia.org/wiki/ច្បាប់>
¹¹ KHSearch. សីលធម៌. (2018, May 12). *និយមន័យច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from <https://www.khsearch.com/qna/3710>
¹² Wikipedia. *ប្រវត្តិច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_history

ស្រាវជ្រាវ និងការបង្រៀនដែលធ្វើឡើងដោយអ្នកប្រាជ្ញច្បាប់នៅសាកលវិទ្យាល័យ Stockholm គឺថា ប្រធានបទគួរតែត្រូវបានយល់ថាជារឿយច្បាប់ ដូចដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីទាំងជម្រើសនៃវិធីសាស្ត្រ និងគោលបំណង។

ជាញឹកញយ ការស្រាវជ្រាវក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រច្បាប់គឺផ្អែកលើការសិក្សាអំពីច្បាប់បច្ចុប្បន្ន ដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនូវវិមាត្របន្ថែមដោយត្រូវបានគេមើលឃើញនៅក្នុងពន្លឺនៃគំនិតផ្លូវច្បាប់នៃសម័យមុន (វិធីសាស្ត្រ-ប្រវត្តិសាស្ត្រ-ប្រៀបធៀប ឬផ្លូវច្បាប់-វិស្វកម្ម)។ តាមរបៀបនេះ ប្រធានបទអាចរួមចំណែកចំណេះដឹងស៊ីជម្រៅអំពីបញ្ហាសហសម័យសំខាន់ៗដូចជា សមាហរណកម្ម សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ សិទ្ធិរួមរស់ ពលកម្ម កុមារ សិទ្ធិអ្នកនិពន្ធ ច្បាប់សាសនា និងច្បាប់ការងារ។ មុខវិជ្ជាសំខាន់ៗផ្សេងទៀតនៃការស្រាវជ្រាវគឺប្រវត្តិសាស្ត្រនៃយុត្តិសាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្រច្បាប់¹³។

២.២.៣ ទ្រឹស្តីនីតិ

នីតិ ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាទ្រឹស្តីច្បាប់ ឬទស្សនវិជ្ជានៃច្បាប់ គឺជាការពិនិត្យនៅក្នុងទស្សនៈទូទៅនៃច្បាប់អ្វី និងអ្វីដែលវាគួរតែជា។ វាស្ថិតនៅក្នុងការសិក្សាអំពីច្បាប់សុពលភាពស្របច្បាប់បទដ្ឋានច្បាប់និងតម្លៃនិងទំនាក់ទំនងរវាងច្បាប់ និងមុខវិជ្ជាផ្សេងទៀតនៃការសិក្សា រួមទាំងសេដ្ឋកិច្ច សីលធម៌ ប្រវត្តិសាស្ត្រ សង្គមវិទ្យា និងទស្សនវិជ្ជានយោបាយ។

យុត្តិសាស្ត្រសម័យទំនើបបានចាប់ផ្តើមនៅសតវត្សទី ១៨ ហើយត្រូវបានផ្អែកលើគោលការណ៍ដំបូងនៃច្បាប់ធម្មជាតិ ច្បាប់ស៊ីវិល និងច្បាប់នៃប្រជាជាតិ។ ទស្សនវិជ្ជានៃច្បាប់សហសម័យដោះស្រាយបញ្ហាផ្ទៃក្នុងនៃច្បាប់ និងប្រព័ន្ធច្បាប់ និងបញ្ហានៃច្បាប់ជាស្ថាប័នសង្គមដែលទាក់ទង នឹងបរិបទនយោបាយ និងសង្គមធំជាងដែលវាមាន។ នីតិសាស្ត្រអាចបែងចែកជាប្រភេទទាំងតាមប្រភេទនៃសំណួរដែលអ្នកប្រាជ្ញស្វែងរកចម្លើយ និងតាមទ្រឹស្តីនៃយុត្តិសាស្ត្រ ឬសាលាគំនិត ទាក់ទងនឹងរបៀបដែលសំណួរទាំងនោះត្រូវបានឆ្លើយល្អបំផុត៖

ច្បាប់ធម្មជាតិបានកំណត់ថា មានការកំណត់គោលបំណងសមហេតុផល ចំពោះអំណាចនៃអ្នកគ្រប់គ្រង មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃច្បាប់អាចចូលដំណើរការបានតាមរយៈហេតុផល ហើយវាមកពីច្បាប់ធម្មជាតិដែលច្បាប់របស់មនុស្សទទួលបានកម្លាំង។

យុត្តិសាស្ត្រវិភាគបដិសេធការបញ្ចូលគ្នា នៃច្បាប់ធម្មជាតិនៃអ្វីដែលជាច្បាប់ និងអ្វីដែលវាគួរតែជាដោយប្រើប្រាស់ទស្សនៈអព្យាក្រឹត និងភាសាពិពណ៌នានៅពេលសំដៅទៅលើទិដ្ឋភាពនៃប្រព័ន្ធច្បាប់។ វារួមបញ្ចូលទ្រឹស្តីដូចជា ភាពវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់ និងភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់។

យុត្តិសាស្ត្រធម្មតាគឺទាក់ទងនឹងទ្រឹស្តីវាយតម្លៃនៃច្បាប់ ការដោះស្រាយនូវអ្វីដែលជាគោលដៅ ឬគោលបំណងនៃច្បាប់ និងអ្វីដែលទ្រឹស្តីសីលធម៌ ឬនយោបាយផ្តល់មូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ច្បាប់។ វាព្យាយាមកំណត់ថាតើមុខងារត្រឹមត្រូវរបស់ច្បាប់គួរជាអ្វី អំពើប្រភេទណាដែលគួរទទួល ទណ្ឌកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ និងប្រភេទនៃការផ្តន្ទាទោសគួរត្រូវបានអនុញ្ញាត។

¹³ Stockholm University. Annelie Gunnerstad and Andreas Knutsson. *ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់*. Retrieved February 13 2025, from <https://www.su.se/english/research/research-subjects/law/history-of-law>

យុត្តិសាស្ត្រសង្គមវិទ្យាសិក្សាពីធម្មជាតិ និងមុខងារនៃច្បាប់ ដោយផ្អែកទៅលើចំណេះដឹងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម។ វាសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការប្រែប្រួលនៃបាតុភូតផ្លូវច្បាប់រវាងវប្បធម៌ និងសង្គមផ្សេងៗគ្នា។ វាពឹងផ្អែកជាពិសេសលើ ទ្រឹស្តីសង្គមដែលតម្រង់ទិសជាក់ស្តែង ប៉ុន្តែទាញយកធនធានទ្រឹស្តីពីវិញ្ញាសាចម្រុះ។

យុត្តិសាស្ត្រពិសោធន៍ស្វែងរកការស៊ើបអង្កេតខ្លឹមសារនៃគំនិតច្បាប់ដោយប្រើវិធី នៃវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមមិនដូចវិធីសាស្ត្រទស្សនវិជ្ជានៃយុត្តិសាស្ត្រប្រពៃណី។

ពាក្យ "ទស្សនវិជ្ជា" និង "នីតិសាស្ត្រ" ជារឿយៗត្រូវបានប្រើប្រាស់ជំនួសគ្នា ទោះបីពេលខ្លះ នីតិសាស្ត្ររួមបញ្ចូលទម្រង់នៃហេតុផលដែលសមស្របទៅនឹងសេដ្ឋកិច្ច ឬសង្គមវិទ្យាក៏ដោយ¹⁴។

ច្បាប់ ជាប្រព័ន្ធនៃច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងអាកប្បកិរិយា គឺជាកម្មវត្ថុនៃការស៊ើបអង្កេតទស្សនវិជ្ជាយ៉ាងស៊ីជម្រៅអស់ជាច្រើនសតវត្សមកហើយ។ ទ្រឹស្តីច្បាប់ផ្សេងៗបានលេចឡើងដើម្បីពន្យល់ពីធម្មជាតិ គោលបំណង និងមុខងាររបស់វានៅក្នុងសង្គម។ ទ្រឹស្តីទាំងនេះមានភាពខុសប្លែកគ្នានៅក្នុងវិធីសាស្ត្ររបស់ពួកគេចំពោះការយល់ដឹងអំពីច្បាប់ ដោយខ្លះផ្ដោតលើច្បាប់ជាប្រព័ន្ធស្វ័យ័តនៃច្បាប់ ខណៈពេលដែលអ្នកផ្សេងទៀតសង្កត់ធ្ងន់លើការភ្ជាប់របស់វាទៅនឹងសីលធម៌ អំណាច ឬការសាងសង់សង្គម។ នៅក្នុងអត្ថបទនេះយើងស្វែងយល់ពីទ្រឹស្តីសំខាន់ៗមួយចំនួននៃច្បាប់ ការវិភាគគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន និងឥទ្ធិពលរបស់វាទៅលើការយល់ដឹងទូលំទូលាយនៃប្រព័ន្ធច្បាប់។

១. ទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិ

ទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិ គឺជាទ្រឹស្តីចំណាស់ជាងគេ និងមានឥទ្ធិពលបំផុតមួយនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃគំនិតច្បាប់។ វាបង្ហាញថាច្បាប់ត្រូវបានចងក្រងជាមួយសីលធម៌ ហើយថាមានគោលការណ៍ជាសកលនៃយុត្តិធម៌ដែលមានដោយឯករាជ្យពីច្បាប់ដែលបង្កើតឡើងដោយមនុស្ស។ គោលការណ៍ទាំងនេះត្រូវបានគេគិតថាបានមកពីធម្មជាតិ ហេតុផល ឬប្រភពដ៏ទេវភាព។ អ្នកទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិអះអាងថា ច្បាប់ដែលបង្កើតឡើងដោយមនុស្ស (ច្បាប់វិជ្ជមាន) ត្រូវតែស្របតាមគោលការណ៍សីលធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទាំងនេះ ហើយច្បាប់ណាដែលផ្ទុយពីច្បាប់ទាំងនោះគឺអយុត្តិធម៌ និងមិនត្រឹមត្រូវ។

តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ ទស្សនវិទ្យាដូចជា អាវិស្តូត ស៊ីសេរ៉ូ និងថូម៉ាស អាគីណាស គឺជាអ្នកជំរុញដ៏សំខាន់នៃទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិ។ ជាពិសេស Aquinas បានប្រកែកថាច្បាប់របស់មនុស្សគួរតែផ្អែកលើច្បាប់ធម្មជាតិដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីច្បាប់ដ៏អស់កល្បរបស់ព្រះ។ ជាឧទាហរណ៍ ច្បាប់ហាមឃាត ឬចោរកម្ម ត្រូវបានគេមើលឃើញថា ស្របនឹងច្បាប់ធម្មជាតិ ព្រោះវាស្របទៅនឹងកត្តាចាំបាច់ខាងសីលធម៌ ដើម្បីគោរពអាយុជីវិត និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មនុស្ស។

ក្នុងសម័យទំនើបនេះ ទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិបានជះឥទ្ធិពលដល់ការវិវឌ្ឍន៍នៃច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ដែលផ្អែកលើគំនិតដែលថា សិទ្ធិមួយចំនួនមានចំពោះមនុស្សគ្រប់រូប ដោយសារគុណធម៌របស់មនុស្សជាតិ ដោយមិនគិតពីច្បាប់នៃជាតិសាសន៍ណាមួយឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយអ្នកវិះគន់ច្បាប់ធម្មជាតិបានអះអាងថាវាពិបាកក្នុងការកំណត់គោលការណ៍សីលធម៌សកល ហើយថាអ្វីដែលសង្គមមួយចាត់ទុកថាជាធម្មជាតិ ឬសីលធម៌អាចខុសពីទស្សនៈរបស់អ្នកដទៃ។

¹⁴WIKIPEDIA. ទ្រឹស្តីនីតិ. Retrieved February, 13 2025 from <https://en.wikipedia.org/wiki/Jurisprudence>

២. ភាពវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់

ទស្សនៈវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់គឺផ្ទុយស្រឡះពីទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិ។ អ្នកគិតវិជ្ជមានអះអាងថា ច្បាប់គឺជាការកសាងសង្គម ដែលបង្កើតឡើងដោយមនុស្ស និងមិនមានទំនាក់ទំនងចាំបាច់ទៅនឹងសីលធម៌ទេ។ យោងតាមទ្រឹស្តីនេះ សុពលភាពនៃច្បាប់មួយមិនត្រូវបានកំណត់ដោយខ្លឹមសារសីលធម៌នោះទេ ប៉ុន្តែដោយប្រភពរបស់វា។ ប្រសិនបើច្បាប់ត្រូវបានអនុម័តដោយអាជ្ញាធរស្របច្បាប់ តាមរយៈនីតិវិធីច្បាប់ដែលបានបង្កើតឡើង នោះវាមានសុពលភាព ដោយមិនគិតពីថាតើវាត្រឹមត្រូវ ឬសីលធម៌នោះទេ។

John Austin និង H.L.A. Hart ស្ថិតក្នុងចំណោមឥស្សរជនលេចធ្លោបំផុតក្នុងការអភិវឌ្ឍលទ្ធិវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់។ អូស្តីនបានកំណត់ច្បាប់ថាជា "បញ្ជារបស់អធិបតេយ្យ" មានន័យថាច្បាប់គឺជាច្បាប់ដែលដាក់ដោយអ្នកគ្រប់គ្រងឬ រដ្ឋាភិបាលហើយត្រូវបានគាំទ្រដោយការកំរាមកំហែងនៃការដាក់ទណ្ឌកម្ម។ ម៉្យាងវិញទៀត Hart បានណែនាំកំណែស្មុគស្មាញជាងមុននៃ positivism ដោយបែងចែករវាងច្បាប់បឋម (ច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងការប្រព្រឹត្ត) និងច្បាប់បន្ទាប់បន្សំ (ច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងការបង្កើត ការកែប្រែ និងការបកស្រាយច្បាប់បឋម)។ Hart បានសង្កត់ធ្ងន់ថា ប្រព័ន្ធច្បាប់មាននៅពេលដែលសង្គមមួយទទួលយកទាំងច្បាប់បឋម និងអនុវិទ្យាល័យ។

ភាពវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់មានឥទ្ធិពលក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធច្បាប់ទំនើប ជាពិសេសនៅក្នុងការទទួលបានរបស់ខ្លួនលើការបែងចែកច្បាប់ និងសីលធម៌។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកវិះគន់អះអាងថា ការផ្តោតអារម្មណ៍វិជ្ជមានទៅលើសុពលភាពផ្លូវការ នៃច្បាប់អាចនាំឱ្យមានការអនុវត្តច្បាប់អយុត្តិធម៌ ដូចជាច្បាប់ដែលត្រូវបានអនុម័តក្រោមរបបគាបសង្កត់ជាដើម។

៣. ភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់

ភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់បានលេចចេញជាប្រតិកម្មទៅនឹងទ្រឹស្តីច្បាប់ធម្មជាតិ និងលទ្ធិវិជ្ជមានផ្នែកច្បាប់។ អ្នកប្រាកដនិយមអះអាងថា ច្បាប់មិនមែនជាសំណុំនៃច្បាប់អរូបីទេ ប៉ុន្តែជាផលិតផលនៃកត្តាសង្គម នយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច។ យោងតាមទស្សនៈនេះ ច្បាប់គឺជាអ្វីដែលចៅក្រម និងមន្ត្រីច្បាប់អនុវត្តជាក់ស្តែង ជាជាងអ្វីដែលត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងក្រមច្បាប់ ឬលក្ខន្តិកៈ។ អ្នកប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់សង្កត់ធ្ងន់លើសារៈសំខាន់នៃការពិចារណាលើលទ្ធផលជាក់ស្តែង នៃការសម្រេចចិត្តផ្លូវច្បាប់ និងតួនាទីនៃការសម្រេចចិត្តរបស់តុលាការក្នុងការបង្កើតច្បាប់។

Oliver Wendell Holmes Jr. និង Jerome Frank គឺជាឥស្សរជនឈានមុខគេក្នុងចលនាការពិតស្របច្បាប់។ លោក Holmes បាននិយាយដ៏ល្បីល្បាញថា "ជីវិតនៃច្បាប់មិនមែនជាតក្កវិជ្ជាទេ វាជាបទពិសោធន៍" ដោយបញ្ជាក់ពីគំនិតដែលថាការសម្រេចចិត្តផ្នែកច្បាប់ត្រូវបានជះឥទ្ធិពលដោយបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងភាពលំអៀងរបស់ចៅក្រម ក៏ដូចជាបរិបទសង្គម និងនយោបាយដ៏ទូលំទូលាយ។ អ្នកប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់ក៏អះអាងដែរថា ច្បាប់ច្រើនតែមិនអាចកំណត់បាន មានន័យថា លទ្ធផលនៃសំណុំរឿងផ្លូវច្បាប់មិនតែងតែអាចព្យាករណ៍បានដោយផ្អែកលើច្បាប់ និងបុព្វបទ។

ភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់បានមានឥទ្ធិពលជាពិសេសក្នុងការបង្កើត វិធីសាស្ត្រសំខាន់ៗចំពោះច្បាប់ ដូចជាការសិក្សាផ្នែកច្បាប់សំខាន់ៗ និងទ្រឹស្តីច្បាប់បែបស្រ្តីនិយម។ វាប្រឈមនឹងគំនិតដែលថាច្បាប់គឺអព្យាក្រឹត ឬមានគោលបំណង និងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីរបៀបដែលច្បាប់

ដំណើរការនៅក្នុងសង្គម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកវិះគន់នៃភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់អះអាងថា វា ធ្វើឱ្យខូចដល់ស្ថិរភាព និងការព្យាករណ៍នៃច្បាប់ ដោយបង្ហាញថាការសម្រេចចិត្តផ្នែកច្បាប់គឺពឹងផ្អែកខ្លាំង ពេកលើការសម្រេចចិត្តរបស់បុគ្គល។

៤. ការសិក្សាផ្នែកច្បាប់សំខាន់ៗ

ការសិក្សាផ្នែកច្បាប់សំខាន់ៗ (CLS) គឺជាទ្រឹស្តីច្បាប់ថ្មី និងវាឌីកាល់ជាង ដែលបានផុសឡើងក្នុង ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ 1970 ។ វាមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធនឹងទំនៀមទម្លាប់ជាក់ស្តែងផ្នែកច្បាប់ ប៉ុន្តែបន្តទៅ ទៀតនៅក្នុងការវិះគន់នៃច្បាប់របស់ខ្លួនជាឧបករណ៍សម្រាប់បន្តបង្កើតវិសមភាព និងការគៀបសង្កត់។ អ្នក ប្រាជ្ញ CLS អះអាងថា ច្បាប់មិនមែនជាប្រព័ន្ធអព្យាក្រឹត ឬគោលបំណងទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានបង្រួបបង្រួមដោយ ទំនាក់ទំនងអំណាច ដែលជារឿយៗបម្រើផលប្រយោជន៍របស់ឥស្សរជន និងពង្រឹងឋានានុក្រមសង្គមដោយ ផ្អែកលើវណ្ណៈ ពូជសាសន៍ ភេទ និងកត្តាផ្សេងៗទៀត។

គោលលទ្ធិកណ្តាលនៃ CLS គឺជាគំនិតដែលថាគោលលទ្ធិ និងគោលការណ៍ច្បាប់គឺមិនអាចកំណត់ បាន និងបើកចំហចំពោះការបកស្រាយច្រើន។ ភាពមិនច្បាស់លាស់នេះអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកកាន់អំណាចអាច រៀបចំច្បាប់ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន។ អ្នកប្រាជ្ញ CLS ក៏វិះគន់ចំពោះសញ្ញាណនៃច្បាប់ផ្លូវការ ដែលគំនិតដែលថាហេតុផលផ្លូវច្បាប់អាចជាកម្មវត្ថុសុទ្ធសាធ និងគ្មានការលំអៀងផ្នែកនយោបាយ។ ផ្ទុយទៅ វិញ ពួកគេប្រកែកថាច្បាប់មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងស៊ីជម្រៅជាមួយនឹងមនោគមវិជ្ជា ហើយមិនអាចបំបែកចេញ ពីការតស៊ូសង្គម និងនយោបាយទូលំទូលាយបានទេ។

CLS បានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើអាហារូបករណ៍ផ្នែកច្បាប់ ជាពិសេសនៅក្នុងផ្នែកដូចជា ទ្រឹស្តី ពូជសាសន៍សំខាន់ៗ និងទ្រឹស្តីច្បាប់ស្ត្រីនិយម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកវិះគន់ CLS អះអាងថា ការវិះ គន់ច្បាប់វាឌីកាល់របស់វាធ្វើឱ្យខូចដល់នីតិវិធី និងផ្តល់ដំណោះស្រាយតិចតួចក្នុងន័យស្ថាបនាសម្រាប់ការកែ លម្អប្រព័ន្ធច្បាប់។

៥. ទ្រឹស្តីច្បាប់ Feminist

ទ្រឹស្តីច្បាប់ Feminist ស្វែងរកការវិភាគ និងវិះគន់វិធីដែលច្បាប់បានកាត់បន្ថយ និងគៀបសង្កត់ស្ត្រី ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ។ អ្នកប្រាជ្ញច្បាប់ស្ត្រីនិយមអះអាងថា ច្បាប់ត្រូវបានបង្កើតឡើងពីទស្សនៈរបស់បុរស ហើយ ថាប្រព័ន្ធច្បាប់ជារឿយៗបរាជ័យក្នុងការដោះស្រាយបទពិសោធន៍ និងបញ្ហាប្រឈមពិសេសដែលស្ត្រីប្រឈម មុខ។ ទ្រឹស្តីនេះក៏បញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃសមភាពយេនឌ័រ និងអ្នកតស៊ូមតិសម្រាប់កំណែទម្រង់ដែល ប្រឈមនឹងរចនាសម្ព័ន្ធអយ្យកោនៅក្នុងច្បាប់។

មានទ្រឹស្តីច្បាប់ស្ត្រីនិយមជាច្រើន រួមទាំងលទ្ធិស្ត្រីនិយមសេរី ដែលតស៊ូមតិដើម្បីសិទ្ធិស្មើគ្នា និងឱ កាសសម្រាប់ស្ត្រីក្នុងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលមានស្រាប់ និងលទ្ធិស្ត្រីនិយមជ្រុល ដែលស្វែងរកការបំប្លែងប្រព័ន្ធ ច្បាប់ជាមូលដ្ឋាន ដើម្បីលុបបំបាត់ការគៀបសង្កត់លើយេនឌ័រ។ អ្នកប្រាជ្ញផ្នែកច្បាប់ស្ត្រីមានឥទ្ធិពលជា ពិសេសនៅក្នុងផ្នែកដូចជាច្បាប់គ្រួសារ អំពើហិង្សាផ្លូវភេទ និងការរើសអើងនៅកន្លែងធ្វើការ ដែលពួកគេបាន បង្ហាញអំពីវិធីដែលច្បាប់បានបរាជ័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងការការពារសិទ្ធិស្ត្រី។

ទ្រឹស្តីច្បាប់ស្ត្រីមានសារៈប្រយោជន៍ ក្នុងការរៀបចំកំណែទម្រង់ច្បាប់ក្នុងគោលបំណងលើកកម្ពស់ សមភាពយេនឌ័រ ប៉ុន្តែវាក៏ប្រឈមនឹងការវិះគន់ ផងដែរចំពោះការផ្តោត ជាចម្បងលើ បទពិសោធន៍នៃវណ្ណៈ

កណ្តាល ស្ត្រីស្បែកស ដែលជារឿយៗមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះបទពិសោធន៍ប្រសព្វរបស់ស្ត្រីពណ៌សម្បុរ បុគ្គល LGBTQ+ និងស្ត្រីមកពីក្រុមដែលមិនសូវសំខាន់ផ្សេងទៀត។

៦. ទ្រឹស្តីម៉ាក្សនិយម

ទ្រឹស្តីច្បាប់ម៉ាក្សនិយមចាត់ទុកច្បាប់ជាឧបករណ៍សម្រាប់រក្សា ផលប្រយោជន៍របស់វណ្ណៈគ្រប់គ្រង ក្នុងសង្គមមូលធននិយម។ យោងតាមទ្រឹស្តីនេះ ច្បាប់មិនមែនជាប្រព័ន្ធអព្យាក្រឹតនៃច្បាប់ទេ ប៉ុន្តែជាយន្តការ មួយដែល bourgeoisie (វណ្ណៈមូលធននិយម) អនុវត្តការគ្រប់គ្រងលើ proletariat (វណ្ណៈកម្មករ) ។ លោក Karl Marx និង Friedrich Engels បានប្រកែកថា ប្រព័ន្ធច្បាប់ឆ្លុះបញ្ចាំងពីរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនៃសង្គម ហើយត្រូវបានប្រើដើម្បីពង្រឹងសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ និងរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមដែលចាំបាច់សម្រាប់មូលធន និយមដំណើរការ។

ទ្រឹស្តីច្បាប់ម៉ាក្សនិយម រិះគន់យ៉ាងខ្លាំងចំពោះគំនិតដែលច្បាប់លើកកម្ពស់យុត្តិធម៌ ឬសមភាព។ ផ្ទុយទៅវិញ វាអះអាងថា ច្បាប់បម្រើឱ្យមានភាពស្របច្បាប់ និងធ្វើឱ្យវិសមភាពវណ្ណៈបន្តកើតមានដោយ ការពារផលប្រយោជន៍របស់អ្នកដែលជាម្ចាស់មធ្យោបាយផលិតកម្ម។ ជាឧទាហរណ៍ ច្បាប់គ្រប់គ្រងទ្រព្យ សម្បត្តិឯកជនត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាការពង្រឹងការប្រមូលផ្តុំទ្រព្យសម្បត្តិ និងអំណាចនៅក្នុងដៃរបស់ មនុស្សមួយចំនួនតូច។

ខណៈពេលដែលទ្រឹស្តីច្បាប់ម៉ាក្សនិយមមានឥទ្ធិពលក្នុងការបង្កើតការរិះគន់នៃមូលធននិយម និង ទំនាក់ទំនងរវាងច្បាប់ និងសេដ្ឋកិច្ច វាក៏ត្រូវបានរិះគន់ផងដែរចំពោះទស្សនៈកំណត់ច្បាប់របស់ខ្លួន និងការ មិនទទួលខុសត្រូវចំពោះទម្រង់នៃការរៀបចំសង្គត់ផ្សេងទៀត ដូចជាប្រភេទផ្នែកលើពូជសាសន៍ ឬយេនឌ័រ។

សរុបមក ទ្រឹស្តីនៃច្បាប់ផ្តល់នូវទស្សនៈចម្រុះ ហើយជារឿយៗមានទំនាស់គ្នាលើធម្មជាតិ និងគោល បំណងនៃច្បាប់នៅក្នុងសង្គម។ ពីការសង្កត់ធ្ងន់របស់ច្បាប់ធម្មជាតិលើគោលការណ៍សីលធម៌សកល ដល់ការ ទទួលបានរបស់ច្បាប់វិជ្ជមានលើការបំបែកច្បាប់ និងសីលធម៌ ទ្រឹស្តីនីមួយៗផ្តល់នូវការយល់ដឹងពិសេសអំពីរបៀប ដែលប្រព័ន្ធច្បាប់ដំណើរការ និងវិវឌ្ឍន៍។ ភាពប្រាកដនិយមផ្នែកច្បាប់ ការសិក្សាផ្នែកច្បាប់សំខាន់ៗ ទ្រឹស្តី ច្បាប់ស្ត្រីនិយម និងទ្រឹស្តីម៉ាក្សស៊ីស ធ្វើឱ្យការយល់ដឹងរបស់យើងកាន់តែស៊ីជម្រៅដោយគូសបញ្ជាក់ពីកម្លាំង សង្គម នយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចដែលបង្កើតច្បាប់។ រួមគ្នា ទ្រឹស្តីទាំងនេះរួមចំណែកដល់ការយល់ដឹងកាន់តែ សម្បូរបែប និងកាន់តែច្បាស់អំពីតួនាទីរបស់ច្បាប់ក្នុងការរៀបចំសង្គម និងដោះស្រាយភាពស្មុគស្មាញនៃ យុត្តិធម៌ និងសមភាព¹⁵។

២.៣ សារៈសំខាន់ក្នុងការក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនចោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

២.៣.១ និយមន័យក្រុមហ៊ុន

ក្រុមហ៊ុន គឺជានីតិបុគ្គលដែលបង្កើតឡើងដោយបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដើម្បីចូលរួម និងដំណើរការ អាជីវកម្ម¹⁶។

¹⁵ Theories of Law. (2024, September 17). ទ្រឹស្តីច្បាប់. Retrieved May, 13 2025, from https://uollb.com/blogs/uol/theories-of-law?srsltid=AfmBOorNs4OJiJlI6rN9bDx7q3wNpb2ln70GmMWK-k7tfgz_NOzhaMQk

¹⁶ Investopedia. (2025, April 15). និយមន័យក្រុមហ៊ុន. Retrieved May, 13 2025 from <https://www.investopedia.com/terms/c/company.asp>

ក្រុមហ៊ុន គឺជាប្រភេទនៃរចនាសម្ព័ន្ធអាជីវកម្ម ដែលអាជីវកម្មរបស់អ្នកបង្កើតជានីតិបុគ្គលដាច់ដោយឡែក។ នេះមានន័យថាក្រុមហ៊ុនមានសិទ្ធិដូចបុគ្គលធម្មជាតិ ហើយអាចដំណាក់កំណើលគេ ប្តឹង និងប្តឹង¹⁷។

ក្រុមហ៊ុន គឺជារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលធ្វើការរួមគ្នាក្នុងគោលបំណងរួម ជាធម្មតាដើម្បីផលិតទំនិញឬផ្តល់សេវាកម្ម។ អត្ថបទនេះនឹងជួយយើងឱ្យយល់ថាតើក្រុមហ៊ុនជាអ្វីប្រភេទក្រុមហ៊ុនផ្សេងគ្នា និងលក្ខណៈដែលភ្ជាប់ជាមួយពួកគេ។ ការយល់ដឹងអំពីទិដ្ឋភាពទាំងនេះរបស់ក្រុមហ៊ុន ដូចជា ការទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ការបន្តនិរន្តរភាព និងការផ្ទេរភាគហ៊ុន នឹងជួយសម្រួលដល់ប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពបំផុត និងជួយវិនិយោគិនធ្វើការវិនិច្ឆ័យកាន់តែប្រសើរឡើងទាក់ទងនឹងការសម្រេចចិត្តវិនិយោគ¹⁸។

ក្រុមហ៊ុន គឺជានីតិបុគ្គលដែលបង្កើតឡើងដោយក្រុមបុគ្គលដើម្បីប្រកបអាជីវកម្ម ឬពាណិជ្ជកម្មដោយមានបំណងរកប្រាក់ចំណេញ ឬសម្រេចបាននូវគោលបំណងជាក់លាក់¹⁹។

២.៣.២ ប្រវត្តិក្រុមហ៊ុន

មនុស្សភាគច្រើនគិតពីប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន ពួកគេជាធម្មតាស្រមៃមើលទំព័រ "អំពីពួកយើង" ទូទៅនៅលើគេហទំព័រអាជីវកម្ម រូបភាពសខ្មៅខ្លះពីដើមឆ្នាំរបស់ក្រុមហ៊ុន និងអត្ថបទខ្លីៗពីស្ថាបនិកក្រុមហ៊ុន។ គួរឱ្យស្តាយទិដ្ឋភាពនៃអ្វីដែលមានប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន និងរបៀបដែលវាទាក់ទងគ្នាគឺមិនឆ្ងាយពីការពិតទេ ដោយ សារក្រុមហ៊ុនជាច្រើនមិនឃើញតម្លៃនៃបេតិកភណ្ឌរបស់ពួកគេ ក្រៅពីផ្នែកតូចមួយនៃគេហទំព័ររបស់ពួកគេ ហើយប្រហែលជាការលើកឡើងខ្លីៗនៅពេលដែលព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗវិលជុំវិញ។ តាមពិតទៅ ប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនគឺមានតម្លៃយ៉ាងសម្បើម ហើយវាជ្រៀតចូលគ្រប់កម្រិតនៃស្ថាប័នមួយ ចាប់ពីអន្តរកម្មដំបូងរបស់អតិថិជនជាមួយម៉ាករបស់អ្នក រហូតដល់ភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្រុមហ៊ុន និងមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃវប្បធម៌ក្រុមហ៊ុន។ ប៉ុន្តែអ្វីជាពិសេសគឺតម្លៃក្នុងប្រវត្តិក្រុមហ៊ុន? ហើយតើវាមានលក្ខណៈយ៉ាងណាដែរ នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនទទួលយកមរតករបស់ខ្លួន ហើយប្រើប្រាស់តម្លៃរបស់ខ្លួនយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព? ជាមួយនឹងសំណួរទាំងនោះនៅក្នុងចិត្ត ចូរយើងស្វែងយល់ទាំងអស់គ្នា ហើយស្វែងយល់ថាតើប្រវត្តិក្រុមហ៊ុនអ្វីពិតប្រាកដ តម្លៃរបស់វា និងរបៀបដែលប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន និងកេរ្តិ៍ដំណែលនៃការរស់នៅមានឥទ្ធិពលលើគ្រប់កម្រិតនៃស្ថាប័នមួយ។

ប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនគឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបង្កើតដែលវាលរ និងបន្តរីកចម្រើន។ ហើយខណៈពេលដែលវាជារឿងធម្មតាដែលចង់រំលេចតែពេលវេលាល្អៗ ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏មានប្រសិទ្ធភាព និងពិតប្រាកដបង្កប់នូវគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃកេរ្តិ៍ដំណែលរបស់ក្រុមហ៊ុន ទាំងចំណុចខ្ពស់ និងកម្រិតទាប។ ខណៈពេលដែលប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុននីមួយៗមានលក្ខណៈប្លែកពីគេ ភាគច្រើនចែករំលែកធាតុសំខាន់ៗមួយចំនួន។ ក្រុមហ៊ុនកម្រត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយចេតនា។ មិនថាពួកគេត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីចាប់ផ្តើមចលនា ដោះស្រាយបញ្ហាលំបាក ឬជួយសហគមន៍ជាក់លាក់នោះទេ ក្រុមហ៊ុននានាត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានចក្ខុវិស័យក្នុងការធ្វើជាកម្លាំងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាន និងបង្កើតអនាគតដ៏ល្អប្រសើរ។ ចក្ខុវិស័យនៃការបង្កើតនេះ ក្នុង

¹⁷ Australian Government. Businesses. *និយមន័យក្រុមហ៊ុន*. Retrieved May, 14 2025 from <https://business.gov.au/planning/business-structures-and-types/business-structures/company>
¹⁸ Bajajfinserv. (2025, October 07). *និយមន័យក្រុមហ៊ុន*. Retrieved May, 12 2025, from <https://www.bajajfinserv.in/what-is-company-and-how-to-start-it>
¹⁹ Indiafilings. (2013, October). *និយមន័យក្រុមហ៊ុន*. Retrieved May, 12 2025 From <https://www.indiafilings.com/learn/definition-of-a-company-in-law/>

ករណីភាគច្រើនបង្កើតជាបេះដូងរបស់ក្រុមហ៊ុន។ ចក្ខុវិស័យនេះគ្របដណ្តប់លើបញ្ហាដែលស្ថាបនិកមានគោលបំណងដោះស្រាយ និងគុណធម៌ដែលដឹកនាំសកម្មភាពដំបូងបំផុតរបស់ពួកគេឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតការផ្លាស់ប្តូរជារៀងរាល់ថ្ងៃនោះ។

❖ **ការរីកចម្រើនរបស់ក្រុមហ៊ុន ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ និងជ័យជំនះសំខាន់ៗ**

ការឆ្លុះបញ្ចាំងពីគ្រានៃការរីកចម្រើន និងភាពជោគជ័យ គឺជាទិដ្ឋភាពដ៏រីករាយបំផុតមួយនៃការចងក្រង និងចែករំលែកប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនអ្នក។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលទំនាក់ទំនងភាពជោគជ័យទាំងនេះ វាជារឿងសំខាន់ក្នុងការឆ្លុះបញ្ចាំងពីការពិតដែលថាភាពជោគជ័យទាំងនេះមិនបានកើតឡើងដោយខ្លះចន្លោះនោះទេ។ ជោគជ័យទាំងនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយផ្អែកលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នានៃភាពជាអ្នកដឹកនាំដែលជំរុញដោយគុណធម៌ បុគ្គលិកដែលខិតខំធ្វើការ សហគមន៍ដែលគាំទ្រក្រុមហ៊ុនរបស់អ្នក និងអតិថិជនដែលជឿជាក់លើម៉ាករបស់អ្នក។ តាមរយៈការឆ្លុះបញ្ចាំងពីគុណតម្លៃដែលបានណែនាំ និងបន្តណែនាំក្រុមហ៊ុនរបស់អ្នក និងមនុស្ស សហគមន៍ និងអតិថិជនដែលធ្វើឱ្យវារីងមាំ អ្នកអាចអបអរសាទរភាពជោគជ័យជាច្រើនរបស់វា ខណៈពេលដែលគោរពដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង និងទំនាក់ទំនងដែលធ្វើឱ្យពួកគេអាចធ្វើបាន។ ក្នុងការធ្វើដូច្នេះ ក្រុមការងារខាងក្នុងរបស់អ្នកទទួលស្គាល់ថាការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ពួកគេតែងតែមានតម្លៃ និងទទួលស្គាល់ ហើយអតិថិជនអាចមើលឃើញដោយផ្ទាល់ថាម៉ាករបស់អ្នកយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះទំនាក់ទំនងដែលវាមានជាមួយសហគមន៍ និងអ្នកដែលទុកចិត្តលើឈ្មោះរបស់អ្នក²⁰។

២.៣.៣ ប្រភេទនៃក្រុមហ៊ុន

❖ **ប្រភេទនៃសាជីវកម្ម និងរចនាសម្ព័ន្ធអាជីវកម្ម**

នេះគឺជាប្រភេទសាជីវកម្ម និងរចនាសម្ព័ន្ធអាជីវកម្មទូទៅចំនួនប្រាំពីរ។ ទោះបីជាពួកគេមិនមែនជាសាជីវកម្មទាំងអស់ក៏ដោយ ប៉ុន្តែព័ត៌មានលម្អិតមួយចំនួនត្រូវបានលើកឡើង។ ជាឧទាហរណ៍ខណៈពេលដែល LLC មិនមែនជាសាជីវកម្មដ៏តឹងរឹង វាអាចជ្រើសរើសឱ្យជាប់ពន្ធដោយធ្វើឱ្យវាក្លាយជាសាជីវកម្មសម្រាប់គោលបំណងពន្ធ។

១. កម្មសិទ្ធិផ្តាច់មុខ

សិទ្ធិផ្តាច់មុខគឺជារចនាសម្ព័ន្ធអាជីវកម្មដ៏សាមញ្ញបំផុត ដោយសារពួកគេមិនបែងចែករវាងអាជីវកម្មនិងបុគ្គលនៅពីក្រោយវា មានន័យថា ម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះបំណុលអាជីវកម្ម និងកាតព្វកិច្ច។ ដោយសារម្ចាស់តែមួយគត់គឺជាការកំណត់លំនាំដើមរបស់ IRS សម្រាប់អាជីវកម្មដែលមានម្ចាស់តែមួយ អ្នកមិនចាំបាច់ដាក់ឯកសារណាមួយដើម្បីក្លាយជាក្រុមហ៊ុនតែមួយទេ វាជាស្វ័យប្រវត្តិ។ ដែលបាននិយាយថា ប្រសិនបើអ្នកធ្វើអាជីវកម្មរបស់អ្នកក្រោមឈ្មោះផ្សេងក្រៅពីរបស់អ្នក អ្នកត្រូវតែដាក់ទម្រង់ "ធ្វើអាជីវកម្មជា" (DBA)។ កម្មសិទ្ធិករទោលអាចជួលបុគ្គលិកបាន ប៉ុន្តែនៅតែទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មទាំងអស់ រួមទាំងប្រតិបត្តិការដែលធ្វើឡើងដោយបុគ្គលិក ឬអ្នកម៉ៅការផងដែរ។ កម្មសិទ្ធិករទោលក៏ទទួលខុសត្រូវចំពោះការបង់ពន្ធលើការងារខ្លួនឯងផងដែរ។

២. ក្រុមហ៊ុនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត (LLCs)

²⁰ Mullerhaus. By Ms. Moneypenny. *ប្រវត្តិក្រុមហ៊ុន*. Retrieved May, 12 2025, from <https://www.mullerhauslegacy.com/blog/what-is-company-history-and-why-is-it-important>

ក្រុមហ៊ុនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត (LLC) ការពារម្ចាស់របស់ខ្លួន (ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា "សមាជិក") ពីការទទួលខុសត្រូវផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់បំណុលអាជីវកម្ម និងការខូចខាតភាគច្រើន ការពារទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ។ ទោះបីជា LLC មិនមែនជា សាជីវកម្មបច្ចេកទេសក៏ដោយ វាអាចត្រូវបាន បង់ពន្ធជាមួយ។ LLCs ផ្តល់នូវភាពបត់បែនបើប្រៀបធៀបជាមួយនឹងប្រភេទអង្គការអាជីវកម្មផ្សេងទៀត។ មិនមានដែនកំណត់ចំពោះចំនួនសមាជិកនៅក្នុង LLC ទេ ដែលអាចដំណើរការដោយម្ចាស់តែមួយ ភាពជាដៃគូ 50/50 ឬសូម្បីតែក្រុមប្រឹក្សាភិបាល។ ការបង់ពន្ធក៏មានភាពបត់បែនផងដែរ។ ជម្រើសលំនាំដើមសម្រាប់ LLCs គឺការយកពន្ធជាអង្គការឆ្លងកាត់ (មានន័យថា ប្រាក់ចំណេញអាជីវកម្ម និងបន្ទុកពន្ធរបស់ពួកគេត្រូវបានបញ្ជូនទៅប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សមាជិក ជាជាងត្រូវបាន "បង់ពន្ធពីរដង" នៅកម្រិតក្រុមហ៊ុន ហើយម្តងទៀតលើប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួន)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ LLCs អាចជ្រើសរើសអ្វីដែលសមហេតុផលសម្រាប់គំរូអាជីវកម្មរបស់ពួកគេ ហើយត្រូវបានបង់ពន្ធជាដៃគូ ឬសាជីវកម្ម។

៣. សាជីវកម្ម S

ជំនួសឱ្យម្ចាស់ ឬសមាជិក S corps មានភាគហ៊ុនិក (រហូតដល់ 100) ដែលរាយការណ៍ពីប្រាក់ចំណេញ ការបាត់បង់ ឥណទាន និងការកាត់កងពន្ធផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ក្រុមហ៊ុន។ មិនដូចអង្គការឆ្លងកាត់ផ្សេងទៀតដូចជាភាពជាដៃគូទូទៅ និងកម្មសិទ្ធិផ្តាច់មុខ S corps អាចផ្តល់ប្រាក់ខែដល់ម្ចាស់ភាគហ៊ុនដែលជាបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនសកម្ម។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ពួកគេត្រូវតែបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរ៍ (ដូចជា Medicare និងសន្តិសុខសង្គម) លើការចែកចាយបែបនេះ ជាជាងការបញ្ជូនឥណទានទៅក្នុងរបាយការណ៍ពន្ធផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់ភាគហ៊ុន។ ខណៈពេលដែលអត្ថប្រយោជន៍ពន្ធនៃប្រតិបត្តិការសាជីវកម្ម S មានភាពច្បាស់លាស់វាគួរឱ្យកត់សម្គាល់ថាអាជ្ញាធរពន្ធដារដូចជា IRS មានទំនោរនឹងពិនិត្យពួកគេភាគច្រើនដោយសារតែចន្លោះប្រហោងពន្ធជាច្រើនដែលទាក់ទងនឹងសាជីវកម្ម S ។

៤. សាជីវកម្ម C

សាជីវកម្ម C ឬ C Corps អាចមានភាគទុនិកច្រើនតាមដែលពួកគេចង់បាន ប៉ុន្តែពួកគេត្រូវតែរក្សាក្រុមប្រឹក្សាភិបាលដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្រេចចិត្តរបស់ក្រុមហ៊ុនស្នូល។ C corps ត្រូវបង់ពន្ធទ្វេដង ពោលគឺពួកគេបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសាជីវកម្ម ហើយម្ចាស់ភាគហ៊ុនរបស់ពួកគេបង់ពន្ធលើការចែកចាយ។ ជាមួយនឹងម្ចាស់ភាគហ៊ុនគ្មានដែនកំណត់ C corp ផ្តល់នូវសក្តានុពលនៃការលូតលាស់ដែលមិនអាចប្រៀបធៀបបាន ហើយប្រហែលជាសមរម្យប្រសិនបើអ្នកមានគម្រោងពង្រីកអាជីវកម្មខ្នាតតូចរបស់អ្នក ហើយលក់វានៅទីបំផុត។ តម្លៃនៃសក្តានុពលនោះមកនៅថ្ងៃបង់ពន្ធ។

៥. អង្គការមិនរកប្រាក់ចំណេញ

ដូចដែលឈ្មោះបានបង្ហាញ សហគ្រាសមិនរកប្រាក់ចំណេញមិនបង្កើតប្រាក់ចំណេញទេ។ បើមិនដូច្នោះទេ ពួកគេមានរចនាសម្ព័ន្ធស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសាជីវកម្មផ្សេងទៀត៖ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលជាទូទៅដំណើរការអង្គការមិនរកប្រាក់ចំណេញ ហើយម្ចាស់ជំនួយអាចត្រួតពិនិត្យប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមហ៊ុនមួយចំនួន (ស្រដៀងទៅនឹងរបៀបដែលម្ចាស់ភាគហ៊ុនផ្តល់មូលនិធិដល់សាជីវកម្ម។

៦. ភាពជាដៃគូ

ជំពូកទី៣
លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ

ជំពូកទី៣

**ជំនើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់
ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី**

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី ជាក្រុមហ៊ុនមហាជនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ដែលបានបង្កើតឡើងតាមប្រព័ន្ធច្បាប់គ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ធនាគារ អេស៊ីលីដា បានចាប់បដិសន្ធិឡើងនៅក្នុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៣ ក្នុងនាមជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយ ដែលមានទិសដៅអភិវឌ្ឍន៍មុខរបរខ្នាតតូចបំផុត និងខ្នាតតូច តាមរយៈការផ្តល់ឥណទាន ។

នៅថ្ងៃទី០៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០០ ធនាគារ អេស៊ីលីដា បានទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណជាធនាគារឯកទេស ពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ។ នៅថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៣ ធនាគារ អេស៊ីលីដា បានទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណជាធនាគារពាណិជ្ជ ពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ដែលធ្វើឱ្យធនាគារ អេស៊ីលីដា មានលទ្ធភាពបំពេញទៅតាមតម្រូវការរបស់អតិថិជននូវសេវាធនាគារបានទូទៅ និងទូលំទូលាយថែមទៀត ហើយក៏បានប្តូរឈ្មោះជាផ្លូវការមកជា "ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី" ។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី គឺជាធនាគារដំបូងគេនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលទទួលបានការផ្តល់ចំណាត់ថ្នាក់ដោយស្ថាប័នផ្តល់ចំណាត់ថ្នាក់ធនាគារអន្តរជាតិ គឺ Standard & Poor's និង GIIRS ។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី ទទួលបានពានរង្វាន់ជាស្ថាប័នរីកចម្រើនលំដាប់ថ្នាក់ពិភពលោករបស់វេទិកាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកឆ្នាំ២០១៤ (World Economic Forum Global Growth Companies 2014) និងបានចូលជាសមាជិកនៃវេទិកាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក (World Economic Forum) ។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី បានទិញសេវាធានារ៉ាប់រងពីក្រុមហ៊ុន Jardine Lloyd Thompson Asia ជាក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងធំជាងគេបង្អស់របស់ចក្រភពអង់គ្លេស និងពីក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងហ្វូតតេ ប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី មានការរួមចំណែកភាគហ៊ុនចំនួន ៥១,៤៩១៥% ដោយភាគហ៊ុនិកកម្ពុជា រួមទាំងបុគ្គលិកធនាគារ និងភាគហ៊ុនិកសាធារណៈ ហើយចំណែកដែលនៅសល់ ៤៨,៥០៨៥% ទៀតកាន់កាប់ដោយ Sumitomo Mitsui Banking Corporation (១៨,០៦៦៩%), COFIBRED (១២,១២៧១%), ORIX Corporation (១២,១២៧១%), NHTPE Rumdul (៣,៥០០០%) និងមូលនិធិ វិនិយោគគ្រប់គ្រងដោយ Triodos Investment Management មានពីរ Triodos Fair Share Fund និង Triodos Microfinance Fund (២,៦៨៧៣%) ។

- ❖ ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី មានក្រុមហ៊ុនបុត្រសម្ព័ន្ធចំនួន ៤ គឺ៖
 - ធនាគារ អេស៊ីលីដា ឡាវ លីមីតធីត
 - ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ អេស៊ីលីដា ម.ក
 - សាកលវិទ្យាល័យ ពាណិជ្ជសាស្ត្រ អេស៊ីលីដា ឯ.ក
 - ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ អេស៊ីលីដា មីយ៉ាន់ម៉ា។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា មានបណ្តាញប្រតិបត្តិការយ៉ាងធំទូលាយគ្របដណ្តប់ទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (មាន ២៦៥សាខា) និងបានពង្រីកតំបន់ប្រតិបត្តិការទៅកាន់ប្រទេសឡាវ (មាន ៣៧សាខា) និងមីយ៉ាន់ម៉ា (មាន ១៧សាខា) ។

ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី បានចុះបញ្ជីមូលបត្រកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនជាផ្លូវការនៅក្នុងក្រុមហ៊ុនផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា នាថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០។ វិនិយោគិន អាចធ្វើការដូរភាគហ៊ុនរបស់ធនាគារ នៅលើទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា ចាប់ពីថ្ងៃចំនួន ដល់ថ្ងៃសុក្រ ពីម៉ោង៨ព្រឹក ដល់ម៉ោង៣រសៀល លើកលែងតែថ្ងៃឈប់សម្រាកជាសាធារណៈ។

៣.១.១ ប្រវត្តិសង្ខេបក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី (ACLEDA Securities Plc.) ជាក្រុមហ៊ុនដើមសាមូលបត្រដែលបានចុះបញ្ជីជាក្រុមហ៊ុនមហាជនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ក្រោមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយទទួលបានការយល់ព្រមពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណពីអាជ្ញាធរជាន់ខ្ពស់ក្នុងវិស័យមូលបត្រ "គណៈកម្មការមូលបត្រកម្ពុជា (គ.ម.ក.) ដើម្បីផ្តល់សេវាលើអាជីវកម្មឈ្នួញដើមសាមូលបត្រ (Securities Brokerage) សេវាភ្នាក់ងារតំណាងម្ចាស់មូលបត្របំណុល (Bondholders Representative) និងសេវាភ្នាក់ងារចែកចាយលក់មូលបត្រ (Securities Selling Agent) ជូនដល់អតិថិជន អ្នកវិនិយោគជារូបវន្តបុគ្គល ជាក្រុមហ៊ុន និងសាធារណជនទូទៅ ។

ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ជាក្រុមហ៊ុនបុត្រសម្ព័ន្ធពេញលេញរបស់ធនាគារអេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី មានដើមទុនចំនួន ៦៣ន់លានរៀល ដែលវិនិយោគ ១០០ភាគរយ ដោយធនាគារអេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី ។

ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ផ្តល់នូវសេវាល្អបំផុតលើវិស័យមូលបត្រ និងជម្រើសសម្បូរបែបលើមូលបត្រជូនដល់សាធារណជនគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានក្នុងសហគមន៍ ដែលមានការិយាល័យស្ថិតនៅ អគារ

ការិយាល័យកណ្តាល ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី (ជាន់ទី៥) អគារលេខ៦១ មហាវិថីព្រះមុនីវង្ស សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៣.១.២ ទស្សនៈវិស័យ និង បេសកកម្ម

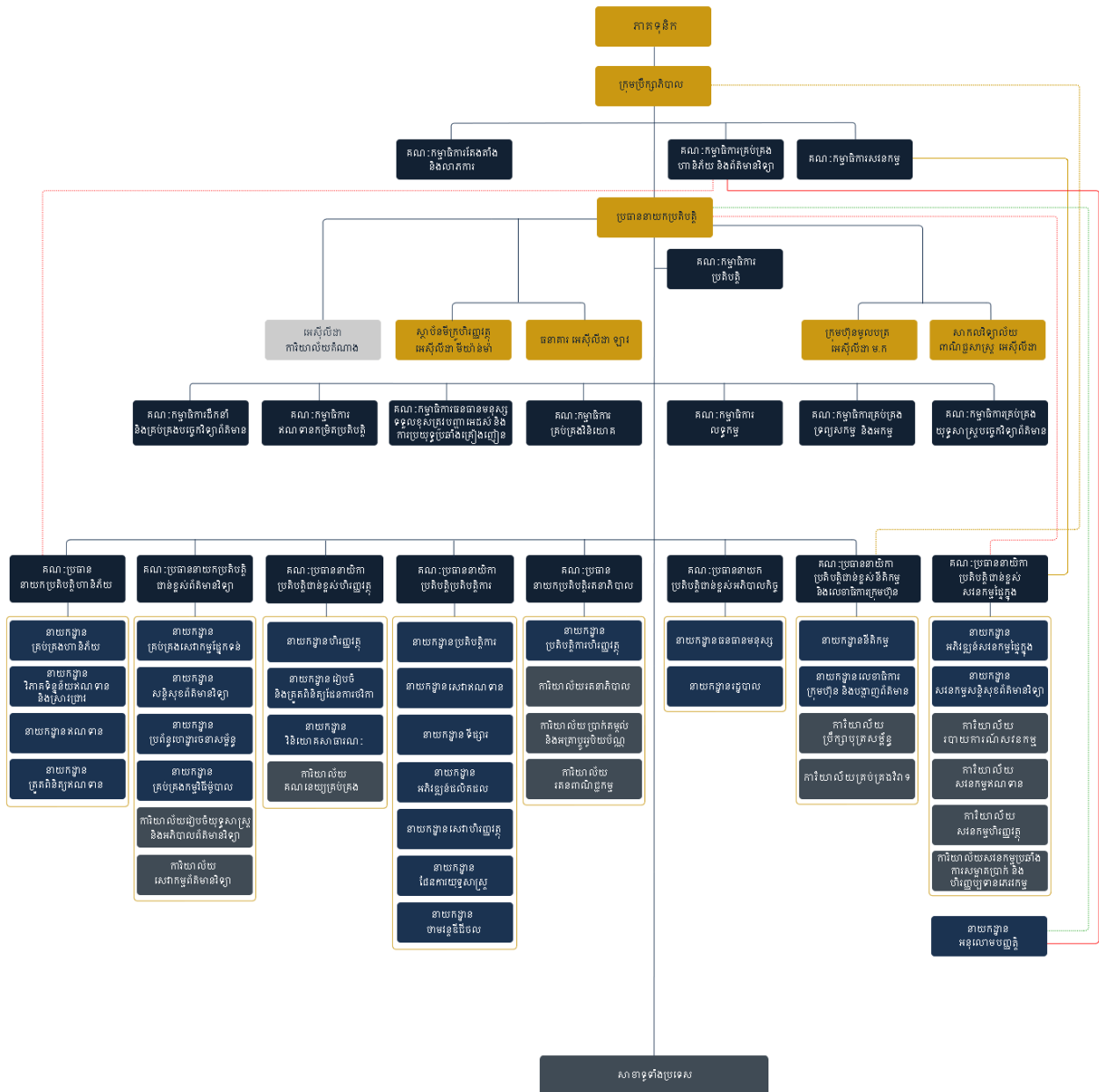
ក. ទស្សនៈវិស័យ

ជាក្រុមហ៊ុនមូលបត្រនាំមុខដែលលោកអ្នកជឿទុកចិត្តបំផុតនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការផ្តល់ និងបម្រើសេវាមូលបត្រ ជូនដល់សាធារណជនគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានក្នុងសហគមន៍។

ខ. បេសកកម្ម

ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ អេស៊ីលីដា ម.ក ផ្តល់ជូនអតិថិជន វិនិយោគិន និងសាធារណជន នូវជម្រើសវិនិយោគដ៏ល្អបំផុតលើមូលបត្រ និងមូលនិធិ ដើម្បីលើកស្ទួយជីវភាពរស់នៅ និងប្រភពចំណូលឱ្យប្រសើរឡើងដោយប្រកាន់ខ្ជាប់ជានិច្ចនូវក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈសាជីវកម្មបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់សង្គមបរិស្ថាននិងអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយកម្រិតខ្ពស់បំផុត។

៣.១.៣ របៀបសម្របសម្រួលរបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីស៊ីស ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

៣.១.៤ រូបសញ្ញាក្រុមហ៊ុន អេស៊ីស៊ីស ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

"ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីស៊ីស ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី" និងរូបសញ្ញា បានចុះបញ្ជីជាកម្មសិទ្ធិរបស់ អេស៊ីស៊ីស ស៊ីឃ្យូរីធី និងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងផ្សេងៗ ដោយគ្មានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពី ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីស៊ីស ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ជាមុនឡើយ ។

៣.១.៥ ក្រុមសិក្សាអភិបាលរបស់ ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

✦ លោកស្រី ម៉ារ អមរា ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

ជនជាតិខ្មែរ កើតក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៧ និងបានបម្រើការនៅ ធនាគារ អេស៊ីលីដា ចាប់តាំងពីខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៣។ ក្នុងមុខតំណែងជា អនុប្រធាននាយកប្រតិបត្តិជាន់ខ្ពស់ និងជាគណៈប្រធាននាយិកាប្រតិបត្តិ ហិរញ្ញវត្ថុ លោកស្រីក៏ជាសមាជិក គណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិ ទទួលបន្ទុក គ្រប់គ្រងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ និងប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មប្រចាំថ្ងៃរបស់ធនាគារ ព្រមទាំងប្រតិបត្តិផែនការអាជីវកម្ម។ លោកស្រីជាប្រធានគណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសកម្ម និង អកម្ម និងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងហានិភ័យកម្រិតប្រតិបត្តិ គណៈកម្មាធិការអភិវឌ្ឍ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ និងគណៈកម្មាធិការឥណទានកម្រិតប្រតិបត្តិ។ លោកស្រីក៏ជាអ្នកដឹកនាំការងារ Basel Team ផងដែរ។

លោកស្រីគ្រប់គ្រងលើនាយកដ្ឋានហិរញ្ញវត្ថុ នាយកដ្ឋានរៀបចំ និងត្រួតពិនិត្យផែនការថវិកា នាយកដ្ឋានវិនិយោគសាធារណៈ និង ការិយាល័យគណនេយ្យគ្រប់គ្រង។ លោកស្រីទទួលខុសត្រូវ ផ្ទាល់ចំពោះប្រធាននាយកប្រតិបត្តិ។ ក្រៅពីតួនាទីជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី លោកស្រីក៏ជាអនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃអេស៊ីលីដា ហ្វាយណាន់ ហ្សូល ត្រាស់។

លោកស្រីបានបញ្ចប់វគ្គសិក្សាស្តីពីអភិបាលក្រុមហ៊ុន ពីវិទ្យាស្ថានអូស្ត្រាលីសម្រាប់អភិបាល ក្រុមហ៊ុន (GAICD) ក្នុងឆ្នាំ២០១៨ និងបានទទួលបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកគ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម ជំនាញហិរញ្ញវត្ថុនៅសាកលវិទ្យាល័យជាតិគ្រប់គ្រងក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ និងបាន បញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រពាណិជ្ជសាស្ត្រ ជំនាញគ្រប់គ្រងក្នុងឆ្នាំ២០០៣។ ក្រៅពីនោះនៅមានវគ្គសិក្សាជា ច្រើន ដូចជា គណនេយ្យគ្រប់គ្រងគណនេយ្យហិរញ្ញវត្ថុ និងសវនកម្មជាដើម នៅសាកលវិទ្យាល័យ Regent ពីឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៨ នៅរាជធានីភ្នំពេញ។

✦ លោក ព្រំ វិសុទ្ធ អភិបាល

ជនជាតិខ្មែរ កើតនៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៥។ លោកបានចូលបម្រើការ នៅ ធនាគារ អេស៊ីលីដា ចាប់តាំងពីខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៨ ក្នុងមុខតំណែងជា គណនេយ្យករ បន្ទាប់មកជាប្រធានផ្នែកត្រួតពិនិត្យឥណទាន បន្ទាប់មកទៀត ជានាយកសាខា ក្រោយមកជាប្រធានក្រុមកិច្ចការច្បាប់ និងលេខាធិការក្រុម ហ៊ុន ក្រោយមកទៀតជានាយកប្រតិបត្តិនីតិកម្ម និងលេខាធិការក្រុមហ៊ុន និង តំណែងចុងក្រោយជាអនុប្រធាននាយកប្រតិបត្តិ និងជាគណៈប្រធាននាយកប្រតិបត្តិនីតិកម្ម និង លេខាធិការក្រុមហ៊ុន។ ទំនួលខុសត្រូវផ្សេងៗទៀតក្នុងក្រុមហ៊ុនបុត្រសម្ព័ន្ធ លោកជាសមាជិកក្រុម ប្រឹក្សាភិបាលនៃ សាកលវិទ្យាល័យ ពាណិជ្ជសាស្ត្រ អេស៊ីលីដា និង ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី លោកត្រូវបានតែងតាំងជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដាស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិល ស៊ី។ ក្នុងឆ្នាំ២០១០ និងជាអគ្គនាយក ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដាស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ

២០១៧។ បណ្ឌិត ព្រំ វិសុទ្ធានុបញ្ចប់ថ្នាក់បណ្ឌិតផ្នែកគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្ម ពីសាកលវិទ្យាល័យ អាស៊ី អឺរ៉ុប រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ២០២១។ លោកទទួលបានអនុបណ្ឌិត គ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម ជំនាញហិរញ្ញវត្ថុពី សាកលវិទ្យាល័យ Charles Sturt ប្រទេសអូស្ត្រាលី។

✚ បណ្ឌិត ឡឿង សុភាព អភិបាល

ជនជាតិខ្មែរ កើតក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៦៧។ លោកបានចូលបម្រើ ការងារជាមួយ ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី ចាប់តាំងពីខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៧ ជាគណនេយ្យករ។ ចាប់ពីពេលនោះមកលោកបានកាន់តំណែង និងតួនាទី ផ្សេងៗជាច្រើននៅក្នុងធនាគារ។ បច្ចុប្បន្ន ក្នុងតួនាទីជាអនុប្រធាននាយក ប្រតិបត្តិ និងជាគណៈប្រធាននាយកប្រតិបត្តិហានិភ័យ លោកទទួលខុស ត្រូវគ្រប់គ្រងហានិភ័យឥណទាន និងហានិភ័យផ្សេងៗទៀតរបស់ធនាគារទាំងមូល។ លោកត្រូវបាន តែងតាំងជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាលរបស់ អេស៊ីលីដាស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ចាប់តាំងពីខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៧។ បណ្ឌិត ឡឿង សុភាពបានបញ្ចប់ថ្នាក់បណ្ឌិតផ្នែកគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មពីសាកលវិទ្យាល័យ Preston រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ២០១២។

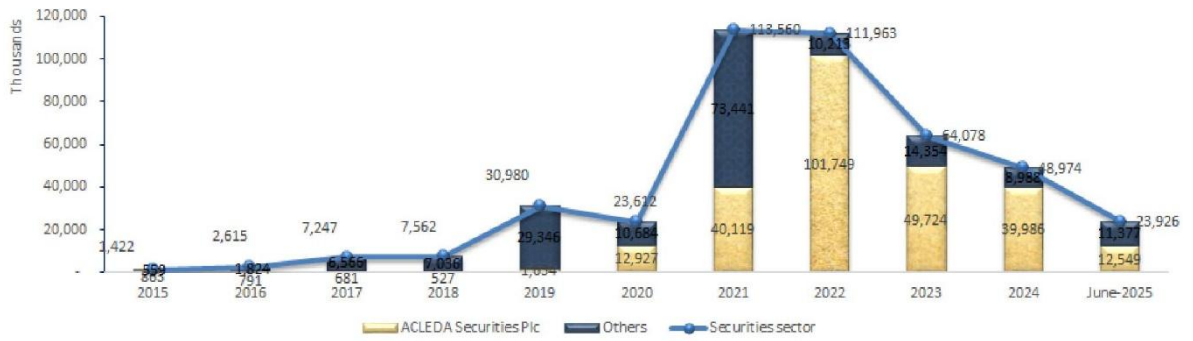

៣.១.៦ លទ្ធផលសម្រេចបាន

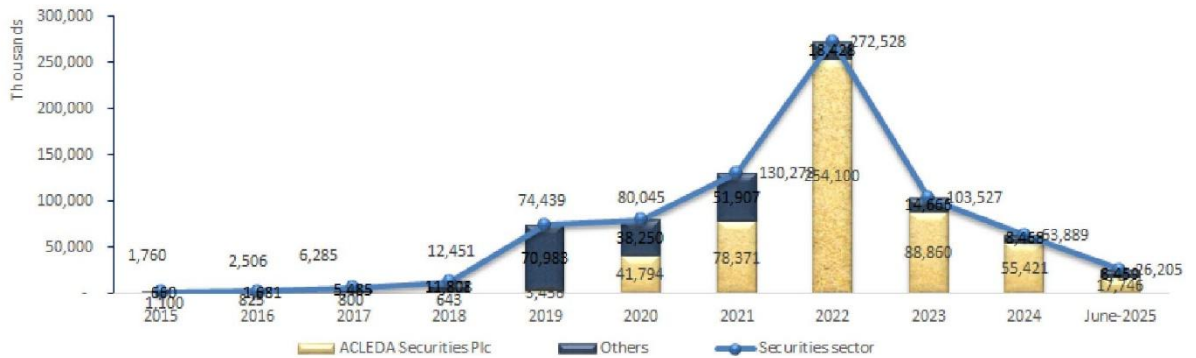
គណនីវិនិយោគ

ទំហំជួញដូរ

តម្លៃជួញដូរ

ចំណែកទីផ្សារ

៣.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី

៣.២.១ ផ្តល់អាជ្ញាបណ្ណដល់ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ

អាជ្ញាបណ្ណរបស់ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រមានតុល្យភាព ០២ (ពីរ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចេញអាជ្ញាបណ្ណ។ អាជ្ញាបណ្ណដែលសុំបន្តដោយក្រុមហ៊ុនមូលបត្រមានតុល្យភាព ០៣ (បី) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែល អាជ្ញាបណ្ណចាស់អស់សុពលភាព។

៣.២.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីក្លាយជាក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ

❖ លក្ខខណ្ឌតម្រូវដើមទុន

ក ដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មជាក្រុមហ៊ុនធានាទិញមូលបត្រ បុគ្គលដាក់ពាក្យស្នើសុំត្រូវមានមូលធនអប្បបរមាចំនួន ៤០.០០០.០០០.០០០ (សែសិបពាន់លាន) រៀលដែលក្នុងនោះមូលធនសុទ្ធអប្បបរមាចំនួន ១.០០០.០០០.០០០ (មួយពាន់លាន) រៀល និងត្រូវដាក់ប្រាក់តម្កល់ធានាអាជីវកម្ម និងឧបករណ៍តម្កល់ធានាអាជីវកម្មចំនួន ៤.០០០.០០០.០០០ (បួនពាន់លាន) រៀល ។

ខ ដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មជាក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជករមូលបត្រ បុគ្គលដាក់ពាក្យស្នើសុំត្រូវមានមូលធនអប្បបរមាចំនួន ២៥.០០០.០០០.០០០ (តម្លៃប្រាំពាន់លាន) រៀលដែលក្នុងនោះមូលធនសុទ្ធអប្បបរមាចំនួន ១.២៥០.០០០.០០០ (មួយពាន់ពីររយហាសិបលាន) រៀលនិងត្រូវដាក់ប្រាក់តម្កល់ធានាអាជីវកម្មនិងឧបករណ៍តម្កល់ធានាអាជីវកម្មចំនួន ២.៥០០.០០០.០០០ (ពីរពាន់ប្រាំរយលាន) រៀល។

គ ដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មជាក្រុមហ៊ុនឈ្នួញដើងសាមូលបត្រ បុគ្គលដាក់ពាក្យស្នើសុំត្រូវមានមូលធនអប្បបរមាចំនួន ៦.០០០.០០០.០០០ (ប្រាំមួយពាន់លាន) រៀលដែលក្នុងនោះមូលធនសុទ្ធអប្បបរមាចំនួន ៣០០.០០០.០០០ (បីរយលាន) រៀល និងត្រូវដាក់ប្រាក់តម្កល់ធានាអាជីវកម្ម និងឧបករណ៍តម្កល់ធានាអាជីវកម្មចំនួន ១.០០០.០០០.០០០ (មួយពាន់លាន) រៀល។

❖ លក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្សេងៗ

ដើម្បីទទួលបានអាជ្ញាបណ្ណ ឬ បន្តអាជ្ញាបណ្ណធ្វើអាជីវកម្មជាក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ បុគ្គលដាក់ពាក្យស្នើសុំត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

- ១ ត្រូវបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤០ នៃអនុក្រឹត្យ។
- ២ ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវមូលធន និងត្រូវដាក់នៅធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា នូវប្រាក់តម្កល់ធានាអាជីវកម្ម និងឧបករណ៍តម្កល់ធានាអាជីវកម្មដែលកំណត់ដោយ គ.ម.ក ទៅតាមប្រភេទអាជីវកម្មមូលបត្រ នីមួយៗ។
- ៣ ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវធនធានមនុស្សដូចខាងក្រោម ៖

ក ត្រូវមានយ៉ាងហោចណាស់នាយកប្រតិបត្តិ និងអភិបាល ឬសហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ ដែលបានបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៨ នៃប្រកាសនេះ។

ខ ត្រូវមានយ៉ាងហោចណាស់ប្រធានប្រតិបត្តិការ ដែលបានបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដូចមានចែង ក្នុងប្រការ ១៩ នៃប្រការនេះ។

- គ ត្រូវមានប្រធានប្រតិបត្តិការដែលបានបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដូចមានចែងក្នុងប្រការ ២០នៃប្រការនេះ។
- ឃ ត្រូវមានបុគ្គលិកជំនាញទៅតាមទំហំនៃប្រភេទអាជីវកម្មនីមួយៗដូចមានចែងក្នុងប្រការ២១នៃប្រការនេះ។
- ង ត្រូវមានបុគ្គលិកជំនាញទៅតាមទំហំនៃប្រភេទអាជីវកម្មនីមួយៗដូចមានចែងក្នុងប្រការ២២នៃប្រការនេះ។
- ច ត្រូវមានបុគ្គលិកជាន់ខ្ពស់ និងនិយោជិតផ្សេងទៀត។
- ៤ ត្រូវមានប្រព័ន្ធខបករណ៍សម្ភារជារូបវន្ត ដូចមានចែងក្នុងប្រការ ២៧ នៃប្រការនេះ។
- ៥ ត្រូវរៀបចំផែនការអាជីវកម្មសម្រាប់រយៈពេលយ៉ាងតិច ០៣(បី)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដាក់ពាក្យស្នើសុំ។
- ៦ ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ និងការគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុងដូចខាងក្រោម ៖
 - ក លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃត្រូវមានកម្រិតល្អ ឬល្អណាស់ដូចមានចែងនៅក្នុង ឧបសម្ព័ន្ធនៃការប្រកាសនេះ ។
 - ខ ពិន្ទុលើការវាយតម្លៃលើធាតុនីមួយៗដូចមានក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃប្រការនេះ។
- ៧ ត្រូវមានផែនការគ្រប់គ្រងហានិភ័យដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម និងដែលអាចអនុវត្តបានដើម្បី គ្រប់គ្រងហានិភ័យដែលអាចកើតមាន។
- ៨ មិនធ្លាប់ធ្វើជាភាគហ៊ុន ដែលកាន់កាប់ភាគហ៊ុនមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួនច្រើនលើសលប់ ឬ បុគ្គលដែលមាន ទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ឬ គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុណាមួយដែលធ្លាប់ត្រូវបានប្រកាសក្ស័យធននៅ ក្នុង ឬ ក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក្នុងរយៈពេល ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំចុងក្រោយគិតមកត្រឹមកាលបរិច្ឆេទដាក់ពាក្យស្នើសុំ លើកលែងតែបុគ្គលដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសេចក្តី សម្រេចរបស់តុលាការថាពុំមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះ ការក្ស័យធននោះ។
- ៩ មិនធ្លាប់ធ្វើជាភាគហ៊ុនដែលកាន់កាប់ភាគហ៊ុនមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំនួនច្រើនលើសលប់ ឬ បុគ្គលដែលមាន ទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ឬ គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុដែលមានអាជ្ញាប័ណ្ណរបស់ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ឬ ស្ថាប័ណ្ណហិរញ្ញវត្ថុនោះត្រូវបានដកហូតនៅក្នុង ឬ ក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំចុងក្រោយ គិតមកត្រឹមកាលបរិច្ឆេទដាក់ពាក្យស្នើសុំលើកលែងតែបុគ្គលដែល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់ តុលាការថាពុំមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះការដកហូតនេះ។
- ១០ មិនធ្លាប់ជាបុគ្គលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិវិធីដូចជាការក្ស័យធន ការជំរះបញ្ជីអនុបសញ្ញា ឬនីតិវិធី ផ្សេងៗទៀតនៅ ក្នុង ឬ នៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេល ០៥(ប្រាំ)ឆ្នាំចុងក្រោយគិតមកត្រឹមកាលបរិច្ឆេទដាក់ ពាក្យស្នើសុំ។

៣.៣ អត្ថប្រយោជន៍ក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីមី ភីអិលស៊ី

៣.៣.១ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះក្រុមហ៊ុន

ក. ទទួលបានប្រភពហិរញ្ញប្បទានរយៈពេលវែង៖ ការចុះបញ្ជីលក់មូលបត្រជាសាធារណៈផ្តល់ លទ្ធភាពឱ្យក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយលក់មូលបត្រទទួលបាននូវប្រភពហិរញ្ញប្បទានថ្មីមួយ ក្រុមហ៊ុននេះ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យ អាចប្រមូលបានមូលធនពីអ្នកវិនិយោគសាធារណៈសម្រាប់ពង្រីកការវិនិយោគ។ បន្ថែមពី នេះទៀត នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនបានបោះផ្សាយលក់មូលបត្រ និងចុះបញ្ជីលក់មូលបត្រ ក្រុមហ៊ុននឹង ទទួលបាននូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ និងការគាំទ្រពីច្បាប់ ដែលក្រុមហ៊ុនអាចពង្រឹងអំណាចក្នុងការចរចាជាមួយ ធនាគារពីលទ្ធភាពក្នុងការទទួលបានឥណទាន រួមចំណែកក្នុងការអនុវត្តផែនការអាជីវកម្មរយៈពេលវែង របស់ក្រុមហ៊ុនផងដែរ។

ខ. ទទួលបានការលើកទឹកចិត្តពន្ធ៖ ក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ដែលទទួលបានការអនុញ្ញាតពី គ.ម.ក. បោះផ្សាយលក់មូលបត្រជាសាធារណៈ និងចុះបញ្ជីលក់នៅ គ.ម.ក. នឹងត្រូវបានលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធដារ។ ក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយលក់មូលបត្រ ទទួលបាននូវការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធដារ ដោយបន្ថយពន្ធលើប្រាក់ ចំណេញចំនួន ៥០ (ហាសិប) ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំដំបូង ហើយការលើកទឹកចិត្តនេះ នឹងត្រូវផ្តល់ ជូនចំពោះការចុះបញ្ជីមុនខែមករា ឆ្នាំ២០២១។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះផងដែរ ក្រុមហ៊ុនក៏ទទួលបាន ការលើកលែងទាំងស្រុង ចំពោះបំណុលពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ សម្រាប់រយៈពេល១០ឆ្នាំសារពើពន្ធកន្លង ទៅដែលបានរកឃើញដោយស្នងការសវនកម្មឯករាជ្យ ក្រោយការធ្វើសវនកម្មពេញលេញរបស់អគ្គ នាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ បន្ថែមលើនេះទៀតប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ ១ (មួយ) ភាគរយ ប្រចាំខែ ត្រូវបានព្យួរជាបណ្តោះអាសន្នរយៈពេល៣ឆ្នាំ។

គ. ទទួលបាននិរន្តរភាពអាជីវកម្ម ជាមួយនឹងអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម និងការគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុងដែល រឹងមាំជាងមុន៖ នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនបានក្លាយជាក្រុមហ៊ុនចុះបញ្ជី ពួកគេនឹងអាចធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង នូវអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម តាមរយៈការរៀបចំឱ្យមានរចនាសម្ព័ន្ធក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ដែលនឹងមានតួ នាទីពិនិត្យលើការបំពេញមុខងាររបស់ថ្នាក់ដឹកនាំរបស់ក្រុមហ៊ុន។ បន្ថែមលើនេះទៀត ម្ចាស់អាជីវកម្ម អាចពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុងរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលអាចកាត់បន្ថយការអនុវត្តការងារមិនត្រឹមត្រូវ ឬ ការគេបន្លំផ្សេងៗក្នុងដំណើរការអាជីវកម្មប្រចាំថ្ងៃ។ ជាលទ្ធផលអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម និងការគ្រប់គ្រង ផ្ទៃក្នុងនឹងជួយដល់សហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យមឱ្យមានការរីកចំរើនប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ការទទួល យកការអនុវត្តអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម នឹងអាចជួយដល់ការត្រៀមខ្លួនរបស់សហគ្រាសខ្នាតតូចនិងមធ្យម ក្នុងការប្រកួតប្រជែងជាមួយគូប្រកួតប្រជែងក្នុងតំបន់អាស៊ាន។

ឃ. ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងសក្តានុពលរបស់ក្រុមហ៊ុន៖ ក្រុមហ៊ុនចុះបញ្ជីមួយជាទូទៅទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់វិនិយោគិនទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេស តាមរយៈប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យា និងសាធារណជន រឹងប្រតិបត្តិការអាជីវកម្ម ឬប្រតិបត្តិការហិរញ្ញវត្ថុ តែងត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈ កាសែតទូរទស្សន៍ និងគេហទំព័រផ្សេងៗ ព្រមទាំងត្រូវបានលើកឡើងទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេសផងដែរ។ ប្រការនេះអាចជួយកែលម្អនូវរូបភាព និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលអាចឱ្យសាធារណជនស្គាល់ កាន់តែច្រើនអំពី

ផលិតផល និងសេវាកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន។ តាមរយៈនេះក្រុមហ៊ុនក៏អាចពង្រឹងនូវឧត្តមានភាព ការប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួនចំពោះដៃគូប្រកួតប្រជែង ដែលមិនមែនជាក្រុមហ៊ុនចុះបញ្ជីលក់មូលបត្រនៅ ក្នុងបរិបទនៃសេដ្ឋកិច្ចសកលការុបនីយកម្មដែលពោរពេញដោយការប្រកួតប្រជែងនេះ។

៣.៣.២ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះវិនិយោគិន

មានមតិមួយចំនួនលើកឡើងថា ការជួញដូរមូលបត្រប្រៀបបានទៅនឹងការលេងល្បែងស៊ីសង។ ប៉ុន្តែបើយើងវិភាគឱ្យបានច្បាស់ ការវិនិយោគ និងការលេងល្បែងមានលក្ខណៈខុសគ្នាទាំងស្រុង។ ការលេងល្បែងពឹងលើព្រេងសំណាងដែលគ្មានអ្វីមកបញ្ជាក់ថាឈ្នះនោះទេ។ ដោយឡែកការវិនិយោគនៅលើវិស័យមូលបត្រគឺអាស្រ័យទៅលើការរកស៊ីរបស់ក្រុមហ៊ុន ហើយមុនពេលជ្រើសរើសទិញមូលបត្រ របស់ក្រុមហ៊ុនណាមួយគឺគេបានមើលពីស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងសកម្មភាពក្រុមហ៊ុនរួចហើយ។ វិនិយោគិន អាចទទួលបាននូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនពីការជួញដូរមូលបត្រនៅទីផ្សារមូលបត្រដូចជា-

ក. ទទួលបានភាគលាភ (ប្រាក់ចំណូលអកម្ម)៖ នៅពេលក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយទទួលបានជោគជ័យក្នុងការវិនិយោគ ម្ចាស់កាន់កាប់មូលបត្រកម្មសិទ្ធិនឹងទទួលបាននូវចំណែកភាគលាភទៅតាមសមាមាត្រនៃសិទ្ធិដែលខ្លួនមាននៅក្នុងក្រុមហ៊ុន និងទទួលបានការប្រាក់ចំណេញចំពោះបីក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយទទួលបាន ផលចំណេញ ឬខាតបង់ក៏ដោយចំពោះម្ចាស់ ឬអ្នកកាន់កាប់មូលបត្របំណុល។

ខ. ប្រាក់ចំណេញពីការទិញ-លក់មូលបត្រ (ចំណេញមូលធន)៖ វិនិយោគិននឹងទទួលបានផលចំណេញផ្នែកមូលធននៅពេលដែលតម្លៃមូលបត្ររបស់ខ្លួនឡើងថ្លៃក្នុងទីផ្សារមូលបត្រ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការវិនិយោគជាមួយភាគហ៊ុនច្រើនក្រុមហ៊ុនផ្សេងៗគ្នា នឹងជួយបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់វិនិយោគិន តាម រយៈសិទ្ធិពលកំណើនពីវិស័យផ្សេងៗក្នុងសេដ្ឋកិច្ច បើទោះបីជាថ្លៃភាគហ៊ុនខ្លះដែលវិនិយោគិនបានធ្លាក់ ថ្លៃក៏ដោយ។

គ. ការធ្វើពិពិធកម្មការវិនិយោគ (Diversification) វិនិយោគិនតែងមានការប្រើប្រាស់សាច់ប្រាក់សន្សំច្បាស់លាស់ ដោយតែងតែលៃបំប្លែងទុកពី ១៥% ទៅ២០% ដើម្បីវិនិយោគលើមូលបត្រធៀប នឹងការវិនិយោគសរុប។ សម្រាប់វិនិយោគិនដែលដាក់ប្រាក់វិនិយោគច្រើនប្រភេទផ្សេងៗគ្នា ការវិនិយោគ ក្នុងទីផ្សារមូលបត្រផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍សំខាន់មួយគឺពិពិធកម្ម។ ការវិនិយោគក្នុងទីផ្សារមូលបត្រ ថ្លៃ ប្រែប្រួលដោយមិនជាប់ទាក់ទងជាមួយការវិនិយោគផ្សេងៗទៀតដូចជាអចលនទ្រព្យនោះទេ។ ការវិនិយោគ ក្នុងទីផ្សារមូលបត្រអាចជួយកាត់បន្ថយការខាតបង់បានខ្លះក្នុងករណីវិនិយោគិនមានការខាតបង់ជាមួយ ការវិនិយោគផ្សេងទៀត។

ឃ. ភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ៖ ការទិញភាគហ៊ុនគឺមានន័យថា លោកអ្នកទទួលយកចំណែកនៃភាព ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិក្រុមហ៊ុនដែលបានលក់ភាគហ៊ុន ហើយលោកអ្នកក៏មានសិទ្ធិទទួលបាននូវចំណែកនៃ ប្រាក់ចំណេញដែលក្រុមហ៊ុនទទួលបានផងដែរ។ ភាគហ៊ុនិកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត និងមានសិទ្ធិចូលរួម ប្រជុំស ជុំសម្រេចចិត្តក្នុងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនតាមសមាមាត្រនៃភាគហ៊ុនដែលខ្លួនកាន់កាប់។

៣.៣.៣ អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

ទីផ្សារមូលបត្រជាឧបករណ៍វាស់ស្ទង់សេដ្ឋកិច្ច មានន័យថា ទីផ្សារមូលបត្រ ត្រូវបានគេចាត់ទុក ជា ដីពចរនៃសេដ្ឋកិច្ច ឬជាកញ្ចក់ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ត្បិតទីផ្សារមូលបត្រ ជាស្ថាប័ន ភាគរសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ ដែលជាជំនួយសម្រាប់វិនិយោគិន ក្នុងការរៀបចំនិងសម្រេចចិត្តវិនិយោគ ឱ្យបានត្រឹម ត្រូវ ហើយទីផ្សារមូលបត្រក៏អាចជួយពង្រីកចំណេះដឹងរបស់ប្រជាជន អំពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច របស់ប្រទេស ផងដែរ។ បន្ថែមពីនេះទីផ្សារមូលបត្រ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស មួយដោយវា អនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្ម សហគ្រាសសាធារណៈ និងរាជរដ្ឋាភិបាល អាចប្រមូលទុន ដោយផ្ទាល់ពី សាធារណជន មកប្រើប្រាស់ដើម្បីពង្រីកអាជីវកម្ម ឬអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាដើម។ ម៉្យាងវិញទៀត អ្នក ដែលមានប្រាក់សល់ពីការចំណាយ មានជម្រើសក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មសំណុំវិនិយោគ របស់ខ្លួន ឬធ្វើការសន្សំ (ជាមួយមូលបត្រដែលមានហានិភ័យទាប) នៅក្នុងទីផ្សារមូលបត្រ។ នៅពេលដែលសាច់ប្រាក់ហូរពីអ្នកមាន ឬអ្នកដែលមានសាច់ប្រាក់លើសតម្រូវការ ទៅអ្នកដែលត្រូវការ ប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាព ពេលនោះ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដូចជា ផលិតកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម នឹងរីកលូតលាស់ទៅ តាមនោះដែរ ព្រមទាំងបង្កើតឱ្យ មានឱកាសការងារតាមរយៈការវិនិយោគបន្ថែម និងបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិ សម្រាប់ប្រជាជនទូទៅ។ បន្ថែមពី នេះទៀត ការកើនឡើងនៃទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា អាចធ្វើឱ្យមានការ ទាក់ទាញវិនិយោគិនមកប្រទេសកម្ពុជា ពីព្រោះថាក្រុមហ៊ុនបរទេសធំៗ ដែលមានបំណងមកវិនិយោគ នៅកម្ពុជា អាចបោះផ្សាយលក់មូលបត្រនៅទី ផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា និងវិនិយោគនៅកម្ពុជាតែម្តង។ នៅ តម្លាភាពដោយផ្តល់នូវ ពេលមានទីផ្សារនេះអាច ជួយជំរុញឱ្យក្រុមហ៊ុនត្រូវប្រកាន់ភ្ជាប់នូវអភិបាលកិច្ចល្អ ទំនុកចិត្តដល់សាធារណជន ដែលករណីនេះបង្កើត បានបរិយាកាសប្រកួតប្រជែង រវាងក្រុមហ៊ុនដែល មានអភិបាលកិច្ចល្អ មានតម្លាភាព និងក្រុមហ៊ុនដែលមិន មានអភិបាលកិច្ចល្អ និងគ្មានតម្លាភាព។ ដូច្នេះ ទីផ្សារមូលបត្រ មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ជួយជំរុញឱ្យប្រកប មូលធនក្នុងស្រុកមានចលនារស់រវើក និង ជាការពង្រីកនូវប្រកបហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចដ៏រឹងមាំរបស់ ប្រទេសកម្ពុជា។

ជំពូកទី៤

ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

ជំពូកទី៤

ការវិនិយោគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

៤.១ ការវិនិយោគលើចំណុចខ្លាំង

ក្រោយពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹង ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅ ជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រកម្ពុជា ក្រុមនាងខ្ញុំបានមើលឃើញចំណុចល្អជាច្រើន និងចំណុចខ្លះខាតមួយចំនួន។ ខាងក្រោមនេះជាការយល់ឃើញនិងការវិភាគរបស់ក្រុមនាងខ្ញុំផ្ទាល់ដោយផ្អែកតាមការរយៈទិន្នន័យទីផ្សារដូចដែលបានបង្ហាញខាងលើ។

- > ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី មានអភិបាលកិច្ច និងការគ្រប់គ្រងហានិភ័យរឹងមាំដែលមាន ការទទួលស្គាល់ពីទស្សនាវដ្តីធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ
- > បន្តអភិវឌ្ឍសេវាកម្មបែបអេឡិចត្រូនិក ដើម្បីផ្តល់ភាពងាយស្រួលជូនអតិថិជន
- > បង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបម្រើសេវាជូនអតិថិជន ប្រកបដោយភាពងាយស្រួល ឆាប់រហ័ស
- > ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី មានកំណើនខ្លាំងលើចំនួនគណនីជួញដូរវិមាណជួញដូរ និងតម្លៃជួញដូរ ព្រមទាំងចំណែកទីផ្សារក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ
- > ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលមានទំនួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តអភិបាលកិច្ចល្អ និងជំរុញនូវភាពជោគជ័យរបស់ ក្រុមហ៊ុនតាមរយៈការដឹកនាំ និងការគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការ និងកិច្ចការ អាជីវកម្ម
- > បង្កើនទំនាក់ទំនងល្អជាមួយនឹងក្រុមហ៊ុនបោះផ្សាយ ក្រុមហ៊ុនធានាទិញ ក្រុមហ៊ុនគ្រប់គ្រងមូលនិធិ និងវិនិយោគិន ដើម្បីអភិវឌ្ឍនិងពង្រីកសេវាកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
- > ការបោះផ្សាយលក់មូលបត្រកម្ពុជាសិទ្ធិ លើកដំបូងជាសាធារណៈ (IPO) បង្កើតនូវសករាជថ្មី នៃប្រវត្តិជោគជ័យរបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី។

៤.២ ការវិនិយោគលើចំណុចខ្សោយ

ជាការពិតណាស់ ទន្ទឹមនឹងភាពល្អប្រសើរច្រើនរបស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ីរមែងតែមាននូវចំណុចខ្លះខាតបន្តិចបន្តួច របស់ក្រុមហ៊ុនដូចគ្នាដែរ។ ខាងក្រោមនេះជាចន្លោះបន្តិច បន្តួចដែលក្រុមហ៊ុនមាន៖

- > ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ីមានសម្ពាធនៃការប្រកួតប្រជែង អាចបណ្តាលឱ្យមាន ការថមថយឬបាត់បង់ចំណែកទីផ្សារ ហើយអាចឱ្យមានផលប៉ះពាល់ជាសារវន្តដល់អាជីវកម្ម
- > ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី បានទទួលការបរាជ័យប្រកួតប្រជែងក្នុងចំណែកទីផ្សារ ធនាគារដីដីថល អាចមានផលប៉ះពាល់ជាសារវន្តដល់លទ្ធភាពរកប្រាក់ចំណេញ និងស្ថានភាព ហិរញ្ញវត្ថុ
- > ការមិនបានរក្សាឬការទាក់ទាញបុគ្គលិក អាចមានផលប៉ះពាល់ជាសារវន្តដល់អាជីវកម្មលទ្ធផល ប្រតិបត្តិការស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុនិងស្ថានភាពអនាគតក្នុងក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា។
- > គណនាមិនដំណើរការស្ថិតក្នុងអត្រាខ្ពស់៥,៤៧% ប៉ុន្តែអាចគ្រប់គ្រង ដោយសារតែសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមិនរស្មីគ្នា ភាពតានតឹងតាមវិស័យមួយចំនួន និងកម្រិតបំណុល ឯកជនកើនឡើងខ្ពស់។

ជំពូកទី៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងផ្តល់អនុសាសន៍

ជំពូកទី៥

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទ “ ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី ” ក្រុមនាងខ្ញុំទទួលបាននូវចំណេះដឹងជាច្រើនជាពិសេសគឺពុទ្ធិ ដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការ លក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីដែលក្រុមហ៊ុនមួយ ត្រូវតែគោរពប្រតិបត្តិតាមដើម្បីទទួលបានសិទ្ធិក្នុងការ ក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ។ លក្ខខណ្ឌក៏ដូចជានីតិវិធីទាំងអស់នេះគឺមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញបន្តិច ប៉ុន្តែវាមិនពិបាកដល់កម្រិតដែលធ្វើអោយសារធាណជនមានការរារាំងក្នុងការសម្រេចចិត្ត ក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រនេះឡើយ។ ទន្ទឹមម្នឹងនេះ យើងសង្កេតឃើញថាក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា បានបោះលក់មូលបត្រនេះប្រកបដោយជំនាញច្បាស់លាស់ ត្រឹមត្រូវនៅក្នុងទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា។ និងនីតិវិធីក្នុងការបោះលក់មូលបត្រ និងក្រុមប្រឹក្សាភិបាលមានទំនួលខុសត្រូវ ជាការពិតណាស់ការបោះលក់មូលបត្របានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការជួយជម្រុញនូវសេដ្ឋកិច្ច របស់ប្រទេស និងជាជម្រើសដ៏ល្អមួយសម្រាប់គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ និងឯកជនគ្រប់វិស័យ ក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន។ ដោយហេតុដូច្នេះនេះ ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ អេស៊ីលីដា បានពង្រឹងនូវគុណភាពសេវាកម្ម របស់ខ្លួន ដោយធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវមធ្យោបាយ បម្រើអតិថិជនតាមប្រព័ន្ធ អេឡិចត្រូនិក ដើម្បីបំពេញបន្ថែម និងឆ្លើយតបទៅនឹងការវិវឌ្ឍនាការនៃវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានវិទ្យា និងតម្រូវការរបស់វិនិយោគិនពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ព្រមទាំងអភិវឌ្ឍខ្លួនឱ្យមានជំហរជ័រវិជមាំ និងនាំមុខក្នុងទីផ្សារមូលបត្រជួយទៅដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ចជាតិឱ្យកាន់តែមានការរីកចម្រើនទៅមុខ។ បន្ថែមពីនេះក្រុមនាងខ្ញុំក៏ទទួលបានចំណេះដឹងជាច្រើនពាក់ព័ន្ធជាមួយ ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី។ ប្រសិនបើពុំមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះទេ ក្រុមនាងខ្ញុំនឹងពុំបានយល់ដឹងព័ត៌មានជាច្រើនដែលរួមមាន ប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនជាដើម។

ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជានិយោគិន ឬជានិស្សិតយើង គ្រប់គ្នាគួរគប្បីត្រូវ ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវព្រមទាំងស្វែងយល់រៀនបន្ថែមពីទំនាក់ទំនងនៃទីផ្សារមូលបត្រឱ្យកាន់តែខ្លាំង និងស៊ីជម្រៅ។ ម្យ៉ាងវិញគឺ ដើម្បីធ្វើឱ្យវិស័យមូលបត្រនៅប្រទេសកម្ពុជាកាន់តែមានអ្នកស្គាល់ច្រើន ព្រមទាំងមានអ្នកចូលរួមក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ នៅក្នុងទីផ្សារមូលបត្រកាន់តែច្រើនផងដែរ។ គេក៏អាចសន្និដ្ឋានបានដែរថា ការជោគជ័យរបស់មូលបត្រនេះ គឺស្របតាមការទស្សន៍ទាយ របស់សេដ្ឋកិច្ចវិទូជាច្រើនរូប ហើយវាក៏បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងតែមានការចាប់អារម្មណ៍ទៅ វិស័យមូលបត្រ។

៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍

យោងតាមលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ អស់មួយរយៈពេលកន្លងមកយើងពិតជាឃើញថា ដំណើរការក្នុងការកម្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមហ៊ុនបោះលក់មូលបត្រ របស់ក្រុមហ៊ុនអេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ីនៅក្នុងផ្សារមូលបត្រកម្ពុជា ពិតមានភាពវិជ្ជមាន និងបានអភិវឌ្ឍខ្លួន យ៉ាងឆាប់រហ័សតាំងពីពេលចាប់ផ្តើមរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ក៏ប៉ុន្តែដោយបរិយាកាសនៃសេដ្ឋកិច្ចនិងតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិខ្ពស់រដ្ឋាភិបាលគួរ តែដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រថ្មីៗបន្ថែមទៀត ហេតុដូច្នេះនេះទើបក្រុមនាងខ្ញុំសូមធ្វើការបញ្ចេញមតិ

មួយ ចំនួនក្នុងន័យជាធាតុបន្ថែមសម្រាប់ផ្តល់ជូនទៅកាន់ក្រុមហ៊ុន អេស៊ីលីដា ស៊ីឃ្យូរីធី ភីអិលស៊ី សម្រាប់ បំពេញ បន្ថែមនូវចំណុចខ្វះខាតតិចតួចដែលលេចឡើងផងដែរ៖

- បង្កើននូវសកម្មភាពក្នុងទីផ្សារទៅលើគុណភាព និងតម្លៃលក់នៅក្នុងទីផ្សារឱ្យមានភាពសមស្រប ទៅ និងលទ្ធភាពរបស់អ្នកវិនិយោគ
- បន្តអភិវឌ្ឍសេវាកម្មបែបអេឡិចត្រូនិក ដើម្បីផ្តល់ភាពងាយស្រួលជូនអតិថិជន
- ក្រុមហ៊ុនគួរតែបន្ថែមម៉ោងជួញដូរឱ្យបានយូរជាងពេលបច្ចុប្បន្ន ឱ្យស្របតាមប្រទេសនៅក្នុងតំបន់
- បង្កើនវគ្គហ្វឹកហ្វឺនជូនដល់សាធារណជន ដើម្បីបង្ក្រាបការយល់ដឹង និងបង្កើនចំណេះដឹងពាក់ព័ន្ធ អំពីទីផ្សារ ក្នុងគោលបំណងជំរុញការជួញដូរក្នុងទីផ្សារមូលបត្រកម្ពុជាឱ្យកាន់តែសកម្មឡើង។
- ជំរុញអោយមានការបង្កើតនូវផលិតផលនិងសេវាកម្មដ៏ទំនើប នៅលើទីផ្សារ ឲ្យកាន់តែមានភាព ប្រសើរឡើងបន្ថែម ទៀត ហើយជាពិសេសនោះគឺការជួញដូរមូលបត្រ។

ឯកសារយោង

១. Shopify. By Michael Keenan. (2025, February 26). *ទីផ្សារមូលបត្រ*. Retrieved June, 12 2025, from <https://www.shopify.com/blog/types-of-corporations>
២. វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា. (២០១៨). *វិស័យមូលបត្រនៅកម្ពុជា*. បោះពុម្ពលើកទី២. ទំព័រទី៨៨. ភ្នំពេញ
៣. គណៈកម្មការបូលបត្រកម្ពុជា. (២០២០). *ព្រឹត្តិបត្រវិនិយោគិន និងការវិនិយោគ*. ចេញផ្សាយលេខទី១. ទំព័រទី៣ ដល់ទី៥
៤. LikedIn. Sok Sotheara. (2014, August 14). *តើអ្វីទៅជាមូលបត្រ(Securities)?* Retrieved February, 10 2025 from <https://www.linkedin.com/pulse/មូលបត្រsecurities-sok-sotheara>
៥. វិគីនានុក្រម. (2013). *និយមន័យមូលបត្រ*. Retrieved February, 10 2025 from <https://km.m.wiktionary.org/wiki/មូលបត្រ>
៦. Facebooks Page. Khem Sarith. (2019, May 26). *និយមន័យមូលបត្រ*. Retrieved February, 10 2025 from https://www.facebook.com/100057561395690/posts/2273608439398828/?rld=2ErJFWv9gDj2KW5e&_rdc=1&_rdr
៧. អង្គាទិន្នន័យអភិវឌ្ឍ. (2021, March 13). *ដូចម្តេចដែលហៅថាផ្សារមូលបត្រ ?* Retrieved February, 10 2025 from <https://opendevelopmentcambodia.net/km/topics/securities-exchange-stock-market/>
៨. IG. *និយមន័យមូលបត្រ*. Retrieved February, 10 2025 from <https://www.ig.com/uk/glossary-trading-terms/securities-definition>
៩. DepartmentofFinancialInstitutions. *ដូចម្តេចដែលហៅថាមូលបត្រអាមេរិកខាងជើង*. Retrieved February, 10 2025 from <https://dfi.wi.gov/Pages/Securities/Filings/SecuritiesRegulationHistory.aspx>
១០. Will Kenton. (2025, May 09). *និយមន័យនីតិ*. Retrieved February, 11 2025 from <https://www.investopedia.com/terms/s/security.asp#toc-types-of-securities>
១១. KHSearch. Lawyers. (2019, October 02). *និយមន័យនីតិ*. Retrieved February, 11 2025 from <https://www.khsearch.com/qna/25599>
១២. Law and social phally. (2019, Ocotber 19). *និយមន័យនីតិ*. Retrieved February, 11 2025 from https://www.facebook.com/permalink.php/?story_fbid=1563902050413910&id=1482208281916621&locale=km_KH
១៣. វិគីភីឌា. *និយមន័យច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from <https://km.wikipedia.org/wiki/ច្បាប់>
១៤. KHSearch. សីលធម៌. (2018, May 12). *និយមន័យច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from <https://www.khsearch.com/qna/3710>
១៥. Wikipedia. *ប្រវត្តិច្បាប់*. Retrieved February, 11 2025, from https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_history
១៦. Stockholm University. Annelie Gunnerstad and Andreas Knutsson. *ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃច្បាប់*. Retrieved February 13 2025, from <https://www.su.se/english/research/research-subjects/law/history-of-law>
១៧. WIKIPEDIA. *ទ្រឹស្តីនីតិ*. Retrieved February, 13 2025 from <https://en.wikipedia.org/wiki/Jurisprudence>
១៨. Theories of Law. (2024, September 17). *ទ្រឹស្តីច្បាប់*. Retrieved May, 13 2025, from https://uollb.com/blogs/uol/theories-of-law?srsId=AfmBOOrNs4OJiJll6rN9bDx7q3wNpb2ln70GmMWKk7tfgz_NOzhaMQk
១៩. Investopedia. (2025, April 15). *និយមន័យក្រុមហ៊ុន*. Retrieved May, 13 2025 from <https://www.investopedia.com/terms/c/company.asp>

២០. Australian Government. Businesses. និយមន័យក្រុមហ៊ុន. Retrieved May, 14 2025 from <https://business.gov.au/planning/business-structures-and-types/business-structures/company>
២១. Bajajfinserv. (2025, October 07). និយមន័យក្រុមហ៊ុន. Retrieved May, 12 2025, from <https://www.bajajfinserv.in/what-is-company-and-how-to-start-it>
២២. Indiafilings. (2013, October). និយមន័យក្រុមហ៊ុន. Retrieved May, 12 2025 From <https://www.indiafilings.com/learn/definition-of-a-company-in-law/>,
២៣. Shopify. By Michael Keenan. (2025, February 26). ប្រភេទនៃក្រុមហ៊ុន. Retrieved May, 12 2025 from <https://www.shopify.com/blog/types-of-corporations>
២៤. Shopify. By Michael Keenan. (2025, February 26). ទីផ្សារមូលបត្រ. Retrieved May, 12 2025 from <https://www.shopify.com/blog/types-of-corporations>

ឧបសម្ព័ន្ធ

- អគារការិយាល័យកណ្តាលរបស់ធនាគារអេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី

